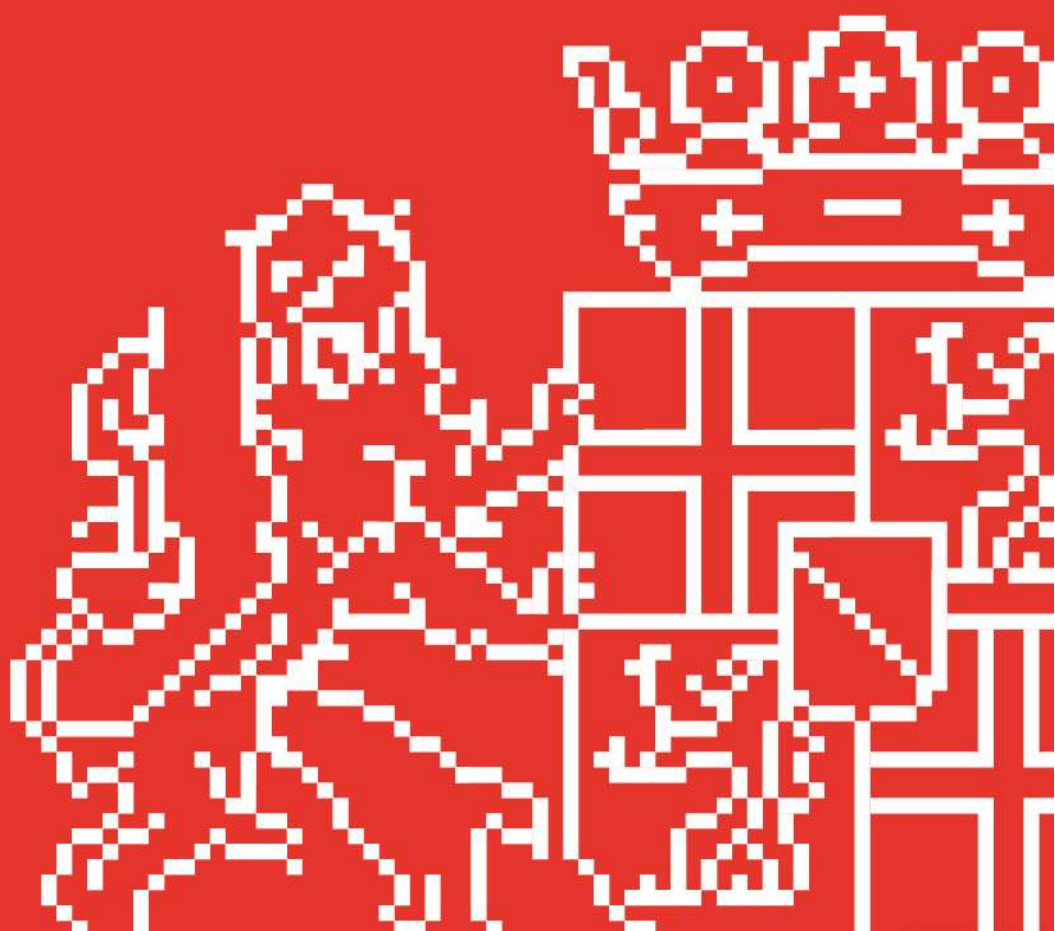

**ONTWERP PARTIËLE HERZIENING VAN DE PROVINCIALE RUIMTELIJKE
STRUCTUURVISIE 2013-2028 EN VAN DE PROVINCIALE RUIMTELIJKE
VERORDENING 2013**

Publicatiedatum 15 oktober 2013
Status Ontwerp
Referentienummer 80EC1F3B

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
1.1	Doel en status	5
1.2	Digitalisering	5
1.3	Procedure	5
1.4	PlanMER	6
1.5	Kaarten	6
2.	Duurzame energie en Windenergie	7
2.1	De aanleiding	7
2.2	Wat verandert er?	7
2.3	De herziene tekst van de PRS en PRV	8
2.3.1	De herziene tekst van de PRS	8
2.3.2	De herziene tekst van de PRV	9
3.	Cultureel erfgoed	11
3.1	De aanleiding	11
3.2	Wat verandert er?	11
3.3	De herziene tekst van de PRV	11
4.	Wijziging rode contour Achterberg en Utrecht	14
4.1	De aanleiding	14
4.2	Wat verandert er?	15
4.3	De herziene tekst van de PRS	16
5.	Ecologische hoofdstructuur en groene contour	17
5.1	De aanleiding	17
5.2	Wat verandert er?	18
5.3	De herziene tekst van de PRS en PRV	18
5.3.1	De herziene tekst van de PRS	18
5.3.2	De herziene tekst van de PRV	23
6.	PRS en PRV correcties	27
6.1	De aanleiding	27
6.2	Wat verandert er?	27
6.3	De herziene tekst van de PRV	27
	Bijlage: toevoeging aan bijlage planMER	33

1. INLEIDING

Voor u ligt de partiële herziening van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRSp) en Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRVph). Deze partiële herziening betreft de volgende onderwerpen (in dezelfde volgorde weergegeven als in de PRS en PRV):

- toevoegen experimenteerruimte voor duurzame energie en windenergielocatie bij Vianen;
- wijzigen begrenzings van Stelling van Amsterdam en Buitenplaatszones en PRV-bepalingen voor archeologie (cultureel erfgoed);
- Wijzigen rode contour van de gemeente Rhenen ten behoeve van de kern de kern Achterberg en van de gemeente Utrecht ten behoeve van het 'Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie';
- wijzigen PRV-regels voor de EHS en begrenzing van de EHS;
- verwerken motie over het concreet begrenzen van de Houtkades Lopikerwaard;
- kleine reparaties in PRS en PRV.

Per onderwerp is achtereenvolgens beschreven

- De aanleiding
- Wat verandert er?
- De herziene tekst van de PRS en/of PRV

In deze herziene tekst is middels **gemarkeerde tekst** aangegeven wat toegevoegd wordt en middels ~~doorgehaalde tekst~~ aangegeven wat weggehaald wordt.

1.1 Doel en status

Februari 2013 zijn de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV) vastgesteld. Bij vaststelling hiervan was al duidelijk dat er een partiële herziening nodig zou zijn, onder andere om te voldoen aan het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro) van de Rijksoverheid dat op 1 oktober 2012 in werking is getreden. Het voldoen aan het Barro kon niet meegenomen worden in de PRS en PRV, omdat de tervisielegging hiervan in de eerste helft van 2012 heeft plaatsgevonden.

De PRS is een structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Op grond van de Wro heeft de PRS alleen een zelfbindende werking. Het is bindend voor de provincie, niet voor andere partijen. Voor de doorwerking van het ruimtelijk beleid uit de PRS naar gemeenten is de PRV opgesteld. Deze is bindend voor gemeenten. In deze partiële herziening zijn zowel wijzigingen aan de PRS, als wijzigingen aan de PRV opgenomen. In dit boekje zijn de wijzigingen aan beide documenten samengenomen. In de digitale versie (zie hieronder) zijn ze wel beide apart opgenomen, waarbij deze inleidende teksten deel uitmaken van de partiële herziening van de PRS.

1.2 Digitalisering

Conform het Besluit ruimtelijke ordening bieden wij de PRSp en PRVph ook elektronisch (digitaal) aan. De Ontwerp-PRSp en -PRVph zijn daarom te vinden op www.ruimtelijkeplannen.nl en op de site van de provincie: <http://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl> (viewer). Hiertoe zijn beide herzieningen objectgericht opgesteld.

1.3 Procedure

In overeenstemming met de wettelijke vereisten, liggen de Ontwerp-PRSp en -PRVph zes weken ter inzage (dinsdag 22 oktober 2013 tot en met maandag 2 december 2013). Gedurende deze zes weken kan iedereen die dat wil zienswijzen tegen de PRSp en opmerkingen tegen de PRVph indienen. Dit kan zowel schriftelijk, digitaal als mondeling. De schriftelijke zienswijzen / opmerkingen moeten worden gericht aan Provinciale Staten van Utrecht (t.a.v. de heer H. Schoen, postbus 80300, 3508 TH Utrecht). Begin 2014 zullen PS de partiële herziening van de PRS en PRV vaststellen. Daarbij geven ze een oordeel over de ontvangen zienswijzen en opmerkingen.

Gelijk met de ontwerp-PRSp en -PRVph ligt ook de aanvulling op de planMER ter inzage. De planMER is niet als zelfstandig document door PS vastgesteld, maar bevat informatie voor de besluitvorming over de PRS. Hetzelfde gaat gelden voor de aanvulling die in deze partiële herziening opgenomen is. In dit boekje is de aanvulling op de planMER opgenomen in de bijlage.

PS worden na terinzagelegging gevraagd de tekst onder ‘de herziene tekst voor de PRS en/of PRV’ vast te stellen, evenals de gewijzigde objecten op de kaarten, aangegeven onder ‘wat verandert er’. Deze teksten en objecten worden apart vastgesteld door PS. Apart betekent dat ze niet worden “ingevoegd” in de bestaande PRS en PRV. Op www.ruimtelijkeplannen.nl zijn deze aparte plannen terug te vinden. Op deze website zal na vaststelling tevens een (ambtelijke) geconsolideerde versie te vinden zijn. De geconsolideerde versie wordt ook op de provinciale website <http://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl> (viewer) geplaatst. De geconsolideerde versie heeft geen juridische status.

1.4 PlanMER

De leefomgeving van mensen en de ruimtelijke inrichting hangen nauw met elkaar samen. Om tijdens het opstellen van de PRS vroegtijdig inzicht te krijgen in de effecten van ons voorgenomen ruimtelijk beleid op de leefomgeving, hebben we bij de PRS een planMER, een Milieu Effect Rapportage, opgesteld. Hierin beoordelen we de (duurzaamheids)effecten van het nieuwe beleid en vergelijken dit met de effecten bij voortzetting van het bestaande beleid.

In deze PRSp is een aanvulling van de planMER voor de bijlage “Effecten provinciale ruimtelijke structuurvisie 2013-2028 op natuur” opgenomen. De reden hiervoor is, dat er in de PRSp een nieuwe windlocatie is opgenomen, die net als de ruimtelijke ontwikkelingen in de PRS, getoetst is op de effecten op natuur. Aangezien deze nieuwe windlocatie ook nabij een stiltegebied ligt, is een toets hierop ook in de bijlage opgenomen.

1.5 Kaarten

Van de PRS maken een visiekaart en een beleidskaart deel uit. De visiekaart wordt met deze partiële herziening niet gewijzigd. De beleidskaart bestaat uit kaartlagen en objecten. Aan elk object is in de PRS beleid gekoppeld. Ook de PRV is objectgericht opgebouwd. Een deel van de objecten van de PRS en PRV wordt met deze partiële herziening gewijzigd. De overige, ongewijzigde objecten zijn in de partiële herziening niet verbeeld.

In de digitale weergave zijn de kaartlagen opgenomen in één kaart en kunnen deze worden aan- of uitgezet. In de analoge (papieren) versie is elke kaartlaag een afzonderlijke kaart. Ze moeten echter wel in samenhang worden beschouwd, zoals digitaal gebeurt. Alle gegevens die op de kaarten van de PRS/PRV staan (objecten), zijn gedetailleerd ingetekend op ondergronden van de Topografische Dienst/Kadaster. Omdat de ondergrond van de analoge (papieren) versie minder nauwkeurig is, lijkt het soms dat objecten niet op de juiste locatie worden weergegeven. Hier wijkt de ondergrond af van de feitelijke situatie, het object is altijd correct gesitueerd.

2. DUURZAME ENERGIE EN WINDENERGIE

2.1 De aanleiding

Dit onderdeel van de herziening betreft het onderwerp ruimte bieden voor duurzame energie in de vorm van experimenteerruimte en het onderwerp windenergie, zowel de ambitie als een nieuwe windenergielocatie bij Vianen. Er worden teksten gewijzigd in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en teksten toegevoegd aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV). Ook worden de kaarten over energie in zowel de PRS, als ook in de PRV aangepast.

Onderbouwing experimenteerruimte voor duurzame energie

In de PRS is aangegeven dat de provincie Utrecht in de structuurvisieperiode de ontwikkeling van innovaties op het gebied van duurzame energie ondersteunt, inclusief het bieden van eventuele benodigde experimenteerruimte, bijvoorbeeld in de vorm van proeftuinen. Een eerste verkenning hiervoor heeft plaatsgevonden, en daaruit is gebleken dat het behulpzaam kan zijn om de experimenteerruimte niet alleen in de PRS aan te kondigen, maar ook in de PRV te borgen. Om die reden wordt er een artikel hiervoor aan de PRV toegevoegd. In dit nieuwe artikel wordt daarbij ook ruimte geboden voor de invulling van zogenaamde pauzelandenschappen met duurzame energie. Het betreft gebieden waar al wel (op structuurvisieniveau) een bepaalde ontwikkeling is beoogd, maar waarbij de realisatie nog op zich laat wachten. Tijdelijk kan er invulling gegeven worden aan innovatieve vormen van duurzame energie op dit soort locaties.

Onderbouwing Windenergie

In de PRS is aangekondigd, dat wij op korte termijn starten met een partiële herzieningsprocedure van de PRS en PRV ten behoeve van een zoeklocatie windenergie in de zuidoostoksel van knooppunt Everdingen, in de Autenasepolder langs de A2. Dit object is in de PRS ter informatie als toelichtend object op de kaart opgenomen.

Middels deze partiële herziening van de PRS werken wij deze aankondiging uit. De afweging op basis van milieu (geluid, slagschaduw, veiligheid), kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen en mogelijke beperkingen vanuit andere beleidsterreinen, zoals Rijksbeleid voor vrijwaringszones voor radar en langs hoofdinfrastructuur en Natura 2000, levert als conclusie op dat er geen zwaarwegende ruimtelijke bezwaren bestaan tegen windturbines op de genoemde locatie nabij Vianen.

Dit komt met name, doordat de locatie dicht bij de A2/A27 en knooppunt Everdingen ligt, maar niet in vrijwaringszones en de locatie niet in een natuurgebied is gelegen. Daarbij komt dat er meerdere windturbines op deze locatie worden geplaatst, zodat ook aan onze vraag naar geen solitaire plaatsingen voldaan wordt.

De locatie is wel gelegen in het landschap Groene Hart. In de Voorloper Groene Hart is vastgelegd dat er geen nieuwe initiatieven voor windenergielocaties worden opgenomen. Deze locatie kan echter worden gezien als een alternatief voor de nu niet op te nemen locaties in het Groene Hart bij Woerden, Abcoude en Breukelen, die wel in de PRS 2005-2015 waren opgenomen. Om die reden zien wij de locatie ook vanuit landschap als aanvaardbaar.

In de onderhandelingen tussen het Interprovinciaal Overleg en het Rijk zijn inmiddels nieuwe afspraken gemaakt over de verdeling van de ambitie, waarbij voor de provincie Utrecht de opgave is vastgesteld op 65,5 MW.

2.2 Wat verandert er?

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028:

- *Tekst:* Paragraaf 4.2.2.1 wordt aangepast. Deze paragraaf gaat over de opgave en de windenergielocaties. In deze paragraaf wordt de aangepaste opgave van 65,5 MW opgenomen. In deze paragraaf worden ook alle locaties benoemd die op de kaart zijn aangegeven en in deze paragraaf wordt de partiële herziening ten behoeve van de windenergielocatie bij Vianen aangekondigd. De windlocatie nabij Vianen wordt aan de opsomming van locaties toegevoegd en de aankondiging van de partiële herziening wordt dien ten gevolge geschrapt.

- *Tekst:* Paragraaf 4.2.2.2 wordt aangepast. Deze paragraaf is een toelichtende paragraaf en bevat de potentiële windenergielocaties. In deze paragraaf wordt de tekst over de toekomstige windenergielocatie bij Vianen geschrapt, aangezien deze locatie definitief in de PRS 2013-2028 wordt opgenomen.
- *Kaart:* de kaart 'Klimaat, gezondheid en veiligheid' wordt aangepast. De windenergielocatie nabij Vianen wordt geschrapt in het object 'potentiële windenergielocatie (toelichtend)' en wordt toegevoegd aan het object 'windenergielocatie'.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013:

- *Tekst:* het 'artikel 2.9a Experimenteerruimte duurzame energie' wordt toegevoegd.
- *Kaart:* de kaart 'Duurzame energie' wordt aangepast. De windenergielocatie nabij Vianen wordt toegevoegd aan het object 'windenergielocatie' en het object 'experimenteerruimte duurzame energie' wordt toegevoegd.

Plan-MER Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028

- *Tekst:* De bijlage "effecten provinciale ruimtelijke structuurvisie 2013-2028 op natuur" wordt aangevuld met een beoordeling van de windenergielocatie Vianen.

2.3 De herziene tekst van de PRS en de PRV

2.3.1 De herziene tekst van de PRS

4.2.2.1 Windenergielocatie

Kaart Klimaat, gezondheid en veiligheid; Object: windenergielocatie

Beleid

We zetten in op het bereiken van ~~50 tot 60 MW~~ **65,5 MW** aan windenergie in 2020 door op een beperkt aantal locaties ruimte te bieden voor grootschalige windturbines met een ashoogte van 60 meter en hoger. Op deze locaties mogen geen belemmeringen ontstaan voor het realiseren van deze windturbines. Als locaties met ruimte voor een nadere uitwerking hiervan zijn in beeld:

- locatie gelegen langs het Amsterdam-Rijnkanaal ten zuiden van Houten nabij de Goyerbrug;
- locatie langs de A12 in het plangebied van Rijnenburg (**Utrecht**);
- locaties op bedrijventerrein Lage Weide te Utrecht en op bedrijventerrein Het Klooster te Nieuwegein.
- **locatie langs de A2, Windpark Autena in polder De Biezen (Vianen).**

Voor alle locaties geldt, dat wij de voorkeur hebben voor realisatie met draagvlak bij het gemeentebestuur.

Concretisering gebeurt via initiatieven vanuit de markt. Wij staan open voor initiatieven die leiden tot intensivering van de benutting van genoemde locaties, ~~waardoor hier meer dan 50 MW gerealiseerd kan worden, waarbij wij streven naar realisering van in totaal 60 MW.~~

~~Op korte termijn starten wij met een partiële herzieningsprocedure van de PRS en PRV ten behoeve van een zoeklocatie windenergie in de zuidoostoksel van knooppunt Everdingen, in de Autenasepolder langs de A2. Dit object is ter informatie al toelichtend op de kaart opgenomen, zie hiervoor paragraaf 4.2.2.2.~~ De ambitie voor windenergie is gericht op doelbereik in 2020. Onze structuurvisie maken wij voor de periode tot 2028. Mocht er in de werkingsperiode van onze structuurvisie behoefte zijn aan aanvullende locaties voor windenergie, dan zullen wij die beoordelen aan de hand van hun impact op milieu (geluid, slagschaduw, veiligheid), kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen en mogelijke beperkingen vanuit andere beleidsterreinen, zoals Rijksbeleid voor vrijwaringszones voor radar en langs hoofdinfrastructuur en Natura 2000. Onze voorkeur gaat uit naar een in de omgeving passende combinatie van meerdere windturbines boven solitaire plaatsingen. Als aanvullende locaties nodig zijn en ze voldoen aan de criteria, dan zullen wij de mogelijkheid voor ontwikkeling van windenergie op die locatie opnemen in onze PRV. De genoemde criteria hanteren wij indien nodig ook bij de uitwerking van de huidige locaties.

Toelichting

Ons beleid voor windturbines is gericht op het via aangewezen locaties ruimte bieden voor lijnen of clusters waar deze passend zijn in hun omgeving. Een solitaire of, naar schaal van de omgeving, te korte lijn werkt verstorender

in het landschap dan een duidelijke markering. Naast landschappen met windturbines hechten wij ook aan landschappen zonder windturbines. Het realiseren van dergelijke vrijwaringsgebieden van zowel grote als kleine windturbines, als contramal, past in het landelijk beleid. De kernkwaliteiten van de landschappen bieden hiertoe een basis. Bij de nadere uitwerking van de locaties zullen diverse onderzoeken uitgevoerd moeten worden. De conclusie kan zijn dat een nader MER-onderzoek nodig is voor de locatie. De volgende aspecten zijn van belang om te onderzoeken: landschappen (lokale effect en de impact op de bredere omgeving), cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden, natuur (instandhoudingsdoelen nabijgelegen natuur, aandacht trekroutes vogels en vleermuizen), geluid en stilte, duisternis en lichthinder (inclusief slagschaduw), externe veiligheid en nabijgelegen woonbebouwing.

Landelijk is de ambitie gesteld op 6000 Megawatt (MW) aan windenergie op land, te bereiken in 2020. De provincie Utrecht heeft zich daarbinnen vooralsnog gecommitteerd aan het bereiken van ~~50 MW~~ 65,5 MW aan windenergie. Deze op het oog lage ambitie komt vooral voort uit de kernkwaliteiten van het Utrechtse landschap. Andere gebieden in Nederland zijn beter geschikt voor windenergie. Voor initiatieven tussen de 5 en de 100 MW wordt mogelijk van rechtswege windenergie tot provinciaal belang benoemd. Boven een nog nader te bepalen realisatienorm voor de gehele provincie kunnen Provinciale Staten af zien van toepassing van haar instrumentarium een inpassingsplan op te stellen. Deze realisatienorm wordt waarschijnlijk ~~50 MW~~ gelijk aan de opgave. Hiervoor hebben wij, in samenspraak met gemeenten en mede gebaseerd op eerder beleid, zoekgebieden aangegeven waar dit gerealiseerd kan worden.

4.2.2.2 Ter toelichting: potentiële windenergielocatie

Kaart klimaat, gezondheid en veiligheid; Object: potentiële windenergielocatie (toelichtend)

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2005-2015 waren voor windenergie locaties langs het Amsterdam-Rijnkanaal nabij Baambrugge, langs de A2 ter hoogte van Breukelen en langs de A12 ten zuidwesten van Woerden opgenomen. Voor deze locaties is op dit moment geen draagvlak bij het gemeentebestuur. Om die reden zijn deze locaties niet opgenomen in de voorliggende Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028. Mocht er gedurende de looptijd van deze PRS toch draagvlak bij het gemeentebestuur ontstaan, of mocht de met het Rijk en de provincies overeengekomen realisatienorm niet worden gehaald, dan zullen wij deze locaties ruimtelijk afwegen en zijn wij bereid deze PRS en bijbehorende PRV partieel te herzien. Om de locaties in beeld te houden zijn ze als toelichtend object opgenomen in de PRS.

Er is een initiatief voor het realiseren van enige windmolens in de zuidoostoksel van knooppunt Everdingen. Hiertegen lijken in principe geen zwaarwegende ruimtelijke bezwaren te bestaan. De locatie ligt dicht bij de A2/A27 en knooppunt Everdingen. Wel is deze locatie gelegen in het Groene Hart. In de Voorloper Groene Hart is vastgelegd dat er geen nieuwe initiatieven voor windenergielocaties worden opgenomen. Deze locatie kan echter worden gezien als een alternatief voor de nu niet op te nemen locaties in het Groene Hart bij Woerden, Abcoude en Breukelen. Alvorens een definitief standpunt over deze zoeklocatie te bepalen willen wij het maatschappelijk draagvlak toetsen. Het betreft immers een wezenlijke aanpassing van het ruimtelijk beleid ten opzichte van het ontwerp dat ter inzage heeft gelegen. Zeker windenergielocaties kunnen tot maatschappelijke weerstand leiden. In hoeverre voor deze locatie sprake is van voldoende maatschappelijk draagvlak hebben wij nog niet kunnen toetsen. Hiertoe starten wij een partiële herzieningsprocedure van de PRS en PRV. De gewenste locatie van de windturbines is als toelichtend object opgenomen in deze PRS.

2.3.2 De herziene tekst van de PRV

Artikel 2.9a Experimenteeruimte duurzame energie

1. Als 'Experimenteeruimte duurzame energie' wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Duurzame energie.

2. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die de realisatie van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie toestaan, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. innovatieve ontwikkeling wordt gerealiseerd op een agrarisch bouwperceel, een voormalige agrarisch bouwperceel, een agrarisch perceel of een niet agrarisch bouwperceel waarbij de oppervlakte maximaal 2,5 hectare bedraagt;

- b. voorzien wordt in een goede landschappelijke inpassing;
  - c. de omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd.
3. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan. Een beeldkwaliteitsparagraaf maakt onderdeel uit van de ruimtelijke onderbouwing.

Toelichting Artikel 2.9a Experimenteerruimte duurzame energie

Gehele artikel: Dit artikel biedt ruimte voor innovatieve vormen van duurzaam opwekken van energie en de mogelijkheden om energie- of warmtevragende en energie- of warmteleverende functies bij elkaar te brengen. Dit artikel biedt ook ruimte voor zogenaamde pauzelandenschappen: landschappen waar al wel (op structuurvisieniveau) een bepaalde ontwikkeling is beoogd, maar waarbij de realisatie nog op zich laat wachten. Tijdelijk kan er invulling gegeven worden aan innovatieve vormen van duurzame energie in dit soort landschappen. Bij de toepassing van dit artikel moeten ook de andere regels die gelden in het landelijk gebied in acht genomen worden. Zo mag bijvoorbeeld de geluidsbelasting niet negatief worden beïnvloed in een stiltegebied.

Tweede lid: Voor de realisatie van nieuwe initiatieven gaat de voorkeur uit naar bestaande agrarische bouwblokken. In sommige gevallen kunnen economische maar ook milieutechnische redenen een andere locatiekeuze rechtvaardigen. Van belang is dat in dergelijke gevallen een zorgvuldige afweging wordt gemaakt waarin rekening is gehouden met aspecten als verkeersaantrekkende beweging, stankoverlast en landschappelijke inpassing.

Derde lid: Een beeldkwaliteitsparagraaf bevat in ieder geval een analyse van de bestaande kwaliteiten, een onderbouwing op welke wijze de beoogde ontwikkeling bijdraagt aan die kwaliteiten en op welke wijze dit in de regels van het ruimtelijk plan is verankerd.

Uit de verschillende artikelen van deze verordening volgt dat, voor zover van toepassing:

- de locatie op adequate wijze ontsloten moet zijn. Dit vloeit voort uit ofwel "een goede ruimtelijke ordening" ofwel uit het artikel Mobiliteitstoets;
- bij de begrenzing en de situering van de locatie ook rekening wordt gehouden met de waterbergingsgebieden, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten;
- grote delen van de provincie liggen in overstroombare gebieden van Nederrijn, Lek en het Eemmeer. Door een goed doordachte locatiekeuze en inrichting kunnen de gevolgen van een overstroming aanzienlijk beperkt worden. Bij het bouwen in een overstroombaar gebied wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met overstromingsgevaar en welke maatregelen zijn genomen. Dit vloeit voort uit "een goede ruimtelijke ordening". Met name vitale objecten vragen aandacht. Nadere definiëring van de objecten is te vinden in de Handreiking Overstromingsrobuust inrichten. De Handreiking helpt ook om via het ruimtelijk spoor wonen en werken in gebieden met overstromingsrisico's veiliger te maken.

3. Cultureel erfgoed

3.1 De aanleiding

Dit onderdeel van de herziening betreft het onderwerp Cultureel erfgoed, de begrenzing van het militair erfgoed de Stelling van Amsterdam en van de buitenplaatszones in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV) en de tekst van archeologie in de PRV.

Onderbouwing

Voor de begrenzing van het militair erfgoed, Stelling van Amsterdam, worden de eerder vastgestelde grenzen topografisch verfijnd. We gaan dezelfde systematiek aanhouden als de provincie Noord Holland heeft en gaan de officiële begrenzing van het werelderfgoed volgen, zoals deze door het Rijk is gepreciseerd en bij wijze van update wordt ingediend bij Unesco. Noord-Holland en Utrecht veranderen hun begrenzing gelijktijdig.

Voor de buitenplaatszones gaat het om correcties (uitbreidingen) van de begrenzing van enige buitenplaatsen. Bij het opstellen van de zogenaamde 'buitenplaatsbiotopen' is aan het licht gekomen dat bij enige buitenplaatsen de begrenzing niet correct is weergegeven in vergelijking met de werkelijke situatie en dit wordt nu hersteld.

De Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Limes en de Stelling van Amsterdam zijn in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) door het Rijk aangemerkt als erfgoed van uitzonderlijke universele waarde, in medebewind te beschermen door de provincies. Het Nederlandse deel van de Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie staan op de Voorlopige Lijst om benoemd te worden tot Unesco Werelderfgoed, de Stelling van Amsterdam heeft deze status al. Een goede bescherming is essentieel voor het verkrijgen (en behouden) van de Unesco status.

Voor de Limes hebben het Rijk en de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland, verenigd in de Nederlandse Limessamenwerking, hebben mede daarom in gezamenlijkheid gewerkt aan een planologisch-juridisch ruimtelijk kader dat als basis kan dienen voor een samenhangend beschermingsregime. Het streven was daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande planregels en beschermingsinstrumenten en deze op één lijn te brengen. Parallel aan het proces van vaststelling van de PRV heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden over het verankeren van de Romeinse Limes in de provinciale ruimtelijke verordeningen van de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland. De resultaten van dit overleg leiden tot enkele aanpassingen in de PRV ten aanzien van de regels voor de te beschermen zones.

3.2 Wat verandert er?

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028:

- *Kaart:* de kaart 'Cultuurhistorie' wordt aangepast. De begrenzing van het object 'CHS – historische buitenplaatszone' en van het object 'CHS – militair erfgoed' wordt gecorrigeerd / verfijnd.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013:

- *Tekst:* Aan de toelichting op artikel 2.10 Cultuurhistorische hoofdstructuur, lid 2, sub d wordt aanvullende tekst toegevoegd.
- *Kaart:* de kaart 'Cultuurhistorie' wordt aangepast. De begrenzing van het object 'CHS – historische buitenplaatszone' en van het object 'CHS – militair erfgoed' wordt gecorrigeerd / verfijnd.

3.3 De herziene tekst van de PRV

Artikel 2.10 Cultuurhistorische hoofdstructuur

1. Als 'Cultuurhistorische hoofdstructuur' wordt aangewezen de gebieden 'Historische buitenplaatszone', 'Militair erfgoed', 'Agrarisch cultuurlandschap' en 'Archeologie' waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Cultuurhistorie.

2. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. Historische buitenplaatszone: de cultuurhistorische waarde van de buitenplaatszone wordt behouden en versterkt;
  - b. Militair erfgoed: de cultuurhistorische waarde van het militaire erfgoed wordt behouden en versterkt;
  - c. Agrarisch cultuurlandschap: de cultuurhistorische waarde van het agrarisch cultuurlandschap wordt behouden en versterkt;
  - d. Archeologie: de cultuurhistorische waarde van het bekende en verwachte archeologisch erfgoed wordt behouden en versterkt.
3. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een beschrijving van de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden en het door de gemeente te voeren beleid ter zake en van de wijze waarop met eventuele veranderingen wordt omgegaan. Bij de beschrijving van de verschillende waarden wordt gebruik gemaakt van de bijlage Cultuurhistorie.

Toelichting Artikel 2.10 Cultuurhistorische hoofdstructuur

Gehele artikel: Dit artikel richt zich op het behouden en versterken van de samenhangende cultuurhistorisch waardevolle structuren en elementen van bovenlokaal belang. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Limes en de Stelling van Amsterdam **worden zijn** door het Rijk aangemerkt als erfgoed van uitzonderlijke universele waarde, in medebewind te beschermen door de provincies. ~~Als de nieuwe AMvB Ruimte/ Besluit algemene regels ruimtelijke ordening daartoe aanleiding geeft, worden de betreffende regels uitgewerkt en deze verordening herzien.~~

Tweede lid:

- a. Historische buitenplaatszone: behoud door ontwikkeling is het uitgangspunt. Er is ruimte voor ontwikkelingen gericht op het creëren van economische kostendragers indien deze bijdragen aan het herstel en versterking van de cultuurhistorische waarde van de buitenplaatszone. Hierbij kan gedacht worden aan kleinschalige stedelijke (of stedelijk gelieerde) functies c.q. bebouwing.

De cultuurhistorische waarde van de historische buitenplaatszone ligt met name in:

- de samenhang van parkstructuren, hoofdhuizen en bijgebouwen;
- de zichtrelaties tussen buitenplaatsen en de directe omgeving;
- de kenmerken van de buitenplaatszone in relatie tot het onderliggende landschap;

- b. Militair erfgoed: behoud door ontwikkeling is het uitgangspunt. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid van de linies is het behouden en versterken van de openheid van de voormalige inundatiegebieden en van de samenhang tussen de elementen van de linie van groot belang. De linies zijn bepalend voor de ontwikkelingsrichting en vorm van verstedelijking en grootschalige infrastructuur.

De cultuurhistorische waarde van de linies ligt met name in:

- de hoofdweerstandslinij inclusief de daarbij behorende elementen en, indien aanwezig, voorposten en stoplijn;
- de inundatiegebieden en bijbehorende elementen;
- de accessen en verdedigingswerken.

Voor de Oude Hollandse Waterlinie geldt een andere benadering. Daar ligt de cultuurhistorische waarde in enige aangewezen, nog in het landschap zichtbare, forten en linies. De bijbehorende vestingsteden en inundatiezones maken geen deel uit van het militaire erfgoed in de Cultuurhistorische hoofdstructuur.

Voor de voormalige vliegbasis en omgeving ligt de cultuurhistorische waarde in de historische structuren en objecten van land- en luchtmacht.

- c. Agrarisch cultuurlandschap: behoud door ontwikkeling is het uitgangspunt.

De cultuurhistorische waarde ligt met name in:

- de aanwezige ontginningsstructuur en –richting;
- de structuur en maatvoering van de boerderijlinten;
- het waterbeheersingssysteem.

- d. Archeologie: Bij het behouden van archeologische waarden gaat het om regels die aantasting van archeologisch erfgoed voorkomen of tot het uiterste beperken. Behoud *in situ* (in de bodem) is het uitgangspunt. Het geven van een dubbelbestemming verdient aanbeveling als de archeologische waarden zich over meerdere andere bestemmingen uitstrekken. Daarbij dient de rangorde tussen de bestemmingen te worden aangegeven. Ter bescherming van de waarden dienen zo nodig aanlegvoorschriften te worden opgenomen.

In gebieden binnen de Limeszone met hoge of zeer hoge bekende archeologische waarden zijn ingrepen, werken of werkzaamheden waarbij de grond dieper wordt geroerd dan 30 centimeter niet toegestaan, tenzij is aangetoond dat de archeologische waarden niet worden geschaad. Bij de bescherming van de hoge of zeer hoge archeologische verwachtingswaarden binnen de Limeszone is archeologisch onderzoek nodig wanneer werken of werkzaamheden uitgevoerd gaan worden in een oppervlakte van meer dan 100m² waarbij de grond dieper wordt geroerd dan 30 centimeter. Hiervan kan op basis van een archeologische onderbouwing gemotiveerd afgeweken worden. In het najaar van 2013 wordt naar verwachting een project met een aantal gemeenten opgestart om tot een nauwkeurigere vrijstellingsdiepte voor het Kromme Rijngebied te komen.

Bij het versterken van de archeologische waarden gaat het om archeologie als inspiratiebron voor ruimtelijke ontwikkelingen, met name:

- de samenhang tussen verschillende archeologische structuren en elementen;
- de relatie tussen archeologische structuren en elementen en het landschap;
- de lineaire structuur van de Limes.

Derde lid:

In de toelichting wordt aangegeven op welke wijze de bijlage Cultuurhistorie en de Cultuurhistorische Atlas in het plan zijn verwerkt. De bijlage Cultuurhistorie bevat een overzicht van de verschillende gebieden binnen de vier cultuurhistorische thema's en beschrijft per gebied de te behouden en te versterken cultuurhistorische waarden. Het gaat hier om de kenmerkende cultuurhistorische samenhang binnen de verschillende gebieden. Voor een uitgebreidere beschrijving van alle cultuurhistorische waarden wordt verwezen naar de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht (beschikbaar als digitale kaart).

4. Wijzigingen rode contour Achterberg en Utrecht

4.1 De aanleiding

Dit onderdeel van de herziening betreft het onderwerp rode contour. In het object rode contour (toelichtend) en stedelijk gebied / binnenstedelijke woningbouw op de kaarten van zowel de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV), als de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) wordt een wijziging doorgevoerd ter hoogte van Achterberg in de gemeente Rhenen en wordt een wijziging doorgevoerd bij de gemeente Utrecht ten behoeve van het 'Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie'. Voor dit laatste worden ook teksten gewijzigd in de PRS.

Onderbouwing rode contour Achterberg

Op 19 juni 2013 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (201204983/1/R2) geoordeeld dat GS niet op rechtsgeldige wijze kunnen voldoen aan de voorwaarde voor het verlenen van de ontheffing op grond van artikel 4.1, vijfde lid, onder c, van de PRV 2009. Het betreft hier het zogenaamde "touwtje": nieuwe verstedelijking buiten de rode contour wordt gecompenseerd door het schrappen van een voor een bebouwing geschikte locatie elders binnen en aan de rand van het stedelijk gebied. De Afdeling oordeelt dat uit de PRV 2009 niet volgt dat GS bevoegd zijn tot het aanpassen van de kaarten. Bij gebreke van een dergelijke bevoegdheids-toedeling moet er naar het oordeel van de Afdeling van worden uitgegaan dat uitsluitend PS daartoe bevoegd zijn.

Deze uitspraak heeft consequenties voor het nog vast te stellen bestemmingsplan van de gemeente Rhenen. De gemeente Rhenen heeft een ontheffing aangevraagd voor een contouraanpassing van de kern Achterberg. De ontheffing is op 6 maart 2012 door GS verleend. In deze partiële herziening wordt als nog voorzien in een contouraanpassing. De aanpassing betreft het wijzigen van de rode contour aan De Dijk tussen nummer 13 en 23. Door de overschrijding van de rode contour op een tweetal plekken ontstaan twee erven (om de bouw van woningen mogelijk te maken) en wordt een gewenste zichtlijn naar het achterland gewaarborgd. De compensatie vindt plaats in het tussengelegen deel, waar de rode contour teruggelegd zal worden.

Tegen het op d.d. 6 maart 2012 genomen besluit om ontheffing is bezwaar gemaakt. Aangezien dit beroep in het kader van het bestemmingsplan aan bod dient te komen en deze zitting nog niet heeft plaatsgevonden, haalt de partiële herziening, waarin de verlegging van de rode contour is opgenomen, deze procedure in. Daarom nemen we de ingediende bezwaren tegen het genomen besluit om ontheffing mee als zijnde een inspraakreactie tegen de partiële herziening van de PRS/PRV. De bezwaarmakers worden hierover geïnformeerd.

Onderbouwing rode contour Utrecht

In december 2011 hebben het Nationaal Kinderoncologisch Centrum (NKOC), thans Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie (PMC) en het Utrechts Medisch centrum (UMC) een intentieverklaring voor een verregaande samenwerking getekend. Doel is het realiseren van een centrum voor zorg en research in de kinderoncologie. Vanwege de nauwe samenwerking met het UMC op zowel medisch als facilitair gebied dient de nieuwbouw van het centrum in de onmiddellijke nabijheid van zowel het universitair kinderziekenhuis (Wilhelmina kinderziekenhuis) als het volwassen kankercentrum (UMC Utrecht Cancer Center) op de Uithof in Utrecht te worden gerealiseerd. De beoogde locatie is gelegen direct ten oosten van het Wilhelmina kinderziekenhuis (WKZ). Met de concentratie van de zorg op het gebied van kindergeneeskunde en research zal het PMC het grootste centrum voor kinderoncologie in Nederland worden en tevens een Europees Centre of Excellence. De vestiging van het PMC op de beoogde locatie draagt bij aan de ambitie en ontwikkeling van het Utrechts Science Park in de Uithof. In de onmiddellijke nabijheid van het UMC/WKZ is geen andere ruimte voor een dergelijke functie beschikbaar.

In de PRS is aangegeven dat wij willen meewerken aan de vestiging van het Nationaal Kinder Oncologisch Centrum op de Uithof in de directe nabijheid van het WKZ. Ook is aangegeven dat zodra er concrete plannen zijn die een aanpassing van de rode contour noodzakelijk maken, wij zullen starten met een partiële herziening. Op

de bij de structuurvisie behorende kaart 'Regionale uitwerking' is een indicatieve aanduiding voor de gewenste locatie voor het PMC aangegeven. Deze vervangen wij via de partiële herziening.

Naast de locatie van het PMC wordt de Uithoflijn gerealiseerd. Hiervoor is een boogverruiming nodig die net buiten de rode contour valt. Dit levert een beperkte aanpassing van de rode contour op.

4.2 Wat verandert er?

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028:

- *Tekst:* Paragraaf 5.5.3.6 wordt aangepast. Deze paragraaf bevat het stedelijk programma van de gemeente Utrecht. In deze paragraaf worden de mogelijke ontwikkelingen in de gemeente Utrecht beschreven. Hierin wordt ook de partiële herziening voor het PMC aangekondigd. Deze aankondiging wordt er uit gehaald.
- *Kaart:* de kaart 'wonen en werken' wordt aangepast. De contour van Achterberg en de contour van Utrecht worden gewijzigd in de objecten 'rode contour (toelichtend)', 'binnenstedelijke woningbouw', 'bedrijventerrein stedelijk gebied', 'kantoren in stedelijk gebied' en 'detailhandel' op de kaart 'wonen en werken'. De kaart 'Regionale uitwerking' wordt aangepast. De ster met als legenda-eenheid 'Nationaal Kinder Oncologisch Centrum wordt geschrapt. Conform de genoemde wijziging van de contouren, wordt ook het object op de kaart 'klimaat, gezondheid en veiligheid', genaamd 'windturbines stedelijk gebied' gewijzigd. Daarnaast worden de kaarten 'klimaat, gezondheid en veiligheid', 'landelijk gebied', 'recreatie', 'landbouw' en 'reconstructie' gewijzigd. Het landelijk gebied vormt de contramal van het stedelijk gebied. Daarom wordt de begrenzing van het landelijk gebied en van enkele objecten in het landelijk gebied ter hoogte van Achterberg en Utrecht gewijzigd op de genoemde kaarten. Het gaat om de volgende objecten: 'windturbines landelijk gebied (kaart 'klimaat, gezondheid en veiligheid)', 'landelijk gebied (kaart 'landelijk gebied)', 'landbouwgebied' en 'landbouwkerngebied' (kaart 'landbouw') 'verwevingsgebied' (kaart 'reconstructie') en 'bovenlokaal recreatieterrein' en 'recreatiezone' (kaart 'recreatie').

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013:

- *Kaart:* de kaart 'Wonen en werken' wordt aangepast. De contour van Achterberg en de contour van Utrecht worden gewijzigd in de objecten 'stedelijk gebied', 'bedrijventerrein stedelijk gebied' en 'kantoren stedelijk gebied.' Conform de genoemde wijziging van de contouren, wordt ook het object op de kaart 'Duurzame energie', genaamd 'windturbines stedelijk gebied' gewijzigd. Daarnaast worden de kaarten 'duurzame energie', 'verkeer en vervoer', 'landelijk gebied', 'recreatie' en 'landbouw' worden gewijzigd. Het landelijk gebied vormt de contramal van het stedelijk gebied. Daarom wordt de begrenzing van het landelijk gebied ter hoogte Achterberg gewijzigd op de genoemde kaarten. Het gaat om de volgende objecten: 'windturbines landelijk gebied'(kaart 'duurzame energie)', 'luchtvaartterrein' en 'buffer luchtvaartterrein' (kaart 'verkeer en vervoer'), 'woningen landelijk gebied', bebouwingsenclaves en – linten', 'verstedelijk landelijk gebied', 'woonschepen', 'bestaande niet-agrarische bedrijven' en 'algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing' (kaart 'landelijk gebied'), 'bovenlokaal recreatieterrein', 'recreatiewoningen' en 'recreatiezone' (kaart 'recreatie') en 'agrarische bedrijven' en 'verwevingsgebied' (kaart 'landbouw').

4.3 De herziene tekst van de PRS

5.5.3.6 Stedelijk programma Utrecht

Object: gemeente Utrecht

Voor de gemeente Utrecht wordt uitgegaan van een woningbouwprogramma van 27.750 woningen. Van dit programma zijn 22.750 woningen in het stedelijk gebied gesitueerd, waarvan ongeveer de helft in de Vinex-locatie Leidsche Rijn (11.500 woningen). De andere helft van het programma binnen de rode contouren is voorzien in diverse kleinere en grotere projecten, zoals de Merwedekanaalzone, de 2e Daalsedijk en het Veemarktterrein. Buiten de rode contour zijn in de polder Rijnenburg tot 2030 7.000 woningen gepland, waarvan naar verwachting 5.000 woningen in de PRS-periode zullen worden gerealiseerd. Bij de planvorming voor

Rijnenburg zal met verschillende aandachtspunten rekening moeten worden gehouden. Voor het noordelijk deel van het gebied moet het stedenbouwkundig ontwerp en de inrichting afgestemd worden op (zeer) natte omstandigheden en de geringe draagkracht van de bodem. Tevens moet rekening worden gehouden met de waterveiligheid, omdat dit gebied in het geval van een overstroming snel (en in het noordelijke deel tevens diep) onder water komt te staan. Essentieel is ook dat voorafgaand aan de start van de ontwikkeling de ontsluiting van Rijnenburg via de weg (onder meer op de A2 en de A12) en met het openbaar vervoer is geregeld. Wij hechten grote waarde aan een blijvende inzet voor een duurzame planontwikkeling door alle betrokken partijen. In het gebied Maarschalkerweerd zijn thans al met name stedelijk gelieerde (sport)functies gevestigd en is de vestiging van het nationaal hockeycentrum voorzien. Zodra er concrete plannen zijn voor het nationaal hockeycentrum die een aanpassing van de rode contour noodzakelijk maken, zullen wij starten met een partiële herziening van de PRS en PRV.

Wij willen meewerken aan de vestiging van het Nationaal Kinder Oncologisch Centrum op de Uithof in de directe nabijheid van het WKZ, onder voorwaarde dat als compensatie een groene kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd die in redelijke verhouding staat tot de te realiseren rode ontwikkeling. Hierover vindt nog overleg plaats tussen de gemeente en de initiatiefnemers. Zodra er concrete plannen zijn die een aanpassing van de rode contour noodzakelijk maken, zullen wij starten met een partiële herziening van de PRV. Hiervoor hebben wij een aanpassing van de rode contour doorgevoerd. Met de aanpassing van de rode contour, wordt de ster op de kaart, 'Nationaal Kinder Oncologisch Centrum (toelichtend)', verwijderd uit de PRS.

Voor wat betreft bedrijventerrein zijn de uitbreidingslocatie Rijnenburg en de locatie Strijkviertel in het stedelijk gebied niet opgenomen in het stedelijk programma. Deze locaties kunnen een rol spelen bij de herijking over vier jaar. Hierbij dient in regionaal verband afstemming plaats te vinden met in het bijzonder de gemeente Nieuwegein in verband met de nabijgelegen locaties Galecopperzoom en Nieuwraven.

5. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR EN GROENE CONTOUR

5.1 De aanleiding

Dit onderdeel van de herziening betreft het onderwerp Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Er worden teksten toegevoegd aan de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en gewijzigd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV). Daarnaast wordt aan het artikel EHS een lid toegevoegd naar aanleiding van recente jurisprudentie van de Raad van State. De kaarten over de EHS in de PRV en de PRS worden aangepast, zowel naar aanleiding van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, als naar aanleiding van de motie over de Houtrakades Lopikerwaard.

Onderbouwing Barro

Op 1 oktober 2012 is het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) in werking getreden. Dit Besluit bevat rijksregels ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van Nederland. Het gaat om de aangekondigde onderwerpen Ecologische hoofdstructuur, elektriciteitsvoorziening, toekomstige uitbreiding hoofd(spoor)wegennet, veiligheid rond Rijksvaarwegen, verstedelijking in het IJsselmeer, bescherming van primaire waterkeringen buiten het kustfundament en toekomstige rivierverruiming van de Maastakken. De ladder voor duurzame verstedelijking is op 1 oktober 2012 aan het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) toegevoegd.

Het Barro voorziet in de juridische borging van nationale ruimtelijke belangen. Een deel van de regels in het Barro is direct kaderstellend voor gemeentelijke bestemmingsplannen. Een ander deel verplicht de provincies om in hun verordeningen dergelijke kaderstellende regels uit te werken. Dat laatste is onder andere het geval bij de regels voor de EHS.

De PRV voldoet voor het grootste deel aan het Barro zoals dat op 1 oktober 2012 in werking is getreden. Met de PRV hebben we op het Ontwerp Barro geanticipeerd en dat heeft voor de meeste onderwerpen goed uitgedaan. Alleen voor de EHS wijkt het in werking getreden Barro dusdanig af van het Ontwerp Barro, dat er enkele wijzigingen in de PRV en op de kaarten bij PRS en PRV nodig zijn. Het gaat om de volgende elementen:

- De definitie van "wezenlijke kenmerken en waarden" aanpassen, zodanig dat, conform het Barro, potentiële natuurwaarden alleen worden beschermd, indien het gronden betreft die daadwerkelijk als natuur zijn bestemd. Op gronden binnen de EHS die een andere bestemming hebben, worden alleen de actuele natuurwaarden beschermd. De PRV 2013 kent al een vergelijkbare inperking, maar alleen voor gronden met een agrarische of recreatieve bestemming.
- De begrenzing van militaire terreinen Leusder Hei en Vlasakkers, welke nu gelegen zijn in de EHS, maar conform het Barro buiten de EHS gehouden moeten worden. Volgens het rijk verdraagt het gebruik als oefenterrein zich niet met de status van (strikt beschermde) EHS, al is het beheer wel mede op het behoud van natuurwaarden gericht.
- Aanvulling voor nee, tenzij-beginsel met het opnemen van een expliciet verbod op oppervlaktevermindering en beperking van samenhang.

Onderbouwing EHS-saldobenadering

Naar aanleiding van een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 19 juni 2013 (201204983/1/R2, zie ook paragraaf 4.1) is het noodzakelijk om aan artikel 4.11 Ecologische hoofdstructuur een nieuw lid toe te voegen. Door toepassing van de EHS-saldobenadering kan de feitelijke begrenzing worden gewijzigd (verkleining of aantasting van de EHS op de ene plaats, uitbreiding en verbetering op een andere plaats). Geregeld moet worden dat GS de kaarten/objecten kunnen wijzigen zoals dit ook al is geregeld met betrekking tot de groene contour (toevoeging aan de EHS als binnen de groene contour natuur is gerealiseerd).

Onderbouwing Houtrakades Lopikerwaard

Tijdens de behandeling van de PRS en PRV in PS in de vergadering van 4 februari 2013 zijn enkele moties aangenomen, waaronder de Motie Houtrakades Lopikerwaard.

Bij de motie Houtkades Lopikerwaard is de volgende toelichting gegeven:

“De Houtkades Lopikerwaard zijn reeds bestaande natuur, die in de PRS 2005-2015 onderdeel zijn van de EHS. Omdat het om bestaande natuur gaat, zijn ze geen onderdeel van de afspraken in het kader van het Akkoord van Utrecht (die betreffen nieuwe natuur). Wel heeft de provincie daarnaast gekeken naar de EHS op het punt van samenhang en voorkomen van versnippering. Vanuit die optiek is het voorstelbaar dat GS ertoe zijn gekomen de houtkades te schrappen, mede gezien de cultuurhistorische bescherming.

Echter, natuurorganisaties hebben aangegeven dat de ecologische waarde ligt in de functie als ‘stepping stone’ en verbindingzone en als vestigings- en vluchtplaats voor diverse flora en fauna. Volgens de reactienota onderschrijven GS die ecologische waarde ook. Het behouden in de EHS maakt de bescherming voor mogelijke initiatiefnemers duidelijker en biedt meer waarborgen voor de bescherming van de ecologische waarde.”

In de motie wordt GS opgedragen de Houtkades Lopikerwaard concreet te begrenzen, zoals ook bij andere bestaande natuur in ecologische verbindingzones is gedaan en de concreet begrensde Houtkades Lopikerwaard bij de eerste partiële herziening van de PRS en PRV toe te voegen aan het object ecologische hoofdstructuur in de PRS en de PRV.

5.2 Wat verandert er?

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028:

- *Tekst:* In paragraaf 6.5.1 worden enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd en er wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd, paragraaf 6.5.1.5 Militair oefenterrein met natuurwaarden (toelichtend).
- *Kaart:* de kaart ‘Natuur’ wordt aangepast. De militaire terreinen worden conform het Barro uit het object ‘Ecologische hoofdstructuur’ gehaald en als nieuw object ‘Militair terrein met natuurwaarden’ toegevoegd aan de kaart. Daarnaast worden de Houtkades Lopikerwaard toegevoegd aan het object ‘Ecologische Hoofdstructuur (EHS)’. Conform de toevoeging aan de EHS in de Lopikerwaard, vervalt het object ‘groene contour’ ter plaatse (kaart ‘natuur’) en vervallen de objecten ‘landbouwgebied’ en ‘landbouwkerngebied’ ter plaatse (kaart ‘landbouw’).

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013:

- *Tekst:* Artikel 1.1 Algemene bepalingen en artikel 4.11 Ecologische hoofdstructuur wordt aangepast.
- *Tekst:* de toelichting op artikel 4.11 en artikel 4.12 wordt aangepast.
- *Kaart:* de kaart ‘Natuur’ wordt aangepast. De militaire terreinen worden conform het Barro uit het object ‘Ecologische hoofdstructuur’ gehaald. Daarnaast worden de Houtkades Lopikerwaard toegevoegd aan het object ‘Ecologische Hoofdstructuur’. Conform de toevoeging aan de EHS in de Lopikerwaard, vervalt het object ‘groene contour’ ter plaatse (kaart ‘natuur’) en wijzigen de objecten ‘Luchtvaartterrein’ en ‘buffer luchtvaartterrein’ (kaart ‘verkeer en vervoer’).

In zowel de tekst van de PRS, als van de PRV is een schema opgenomen. Deze schema’s worden niet gewijzigd en zijn om die reden in de onderstaande tekst weggelaten.

5.3 De herziene tekst van de PRS en de PRV

5.3.1 De herziene tekst van de PRS

6.5.1 Ecologische Hoofdstructuur

Kaart Natuur; object: Ecologische Hoofdstructuur

Beleid

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een robuust, samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingen daartussen op nationaal niveau. Natura2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, maakt onderdeel uit van die EHS. Wij willen de EHS in Utrecht behouden en verder ontwikkelen.

Hiervoor beschermen wij deze gebieden en willen wij tot 2021 1.500 ha. nieuwe natuurgebieden realiseren. Wij zorgen er voor dat zich geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voordoen die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van onze EHS. Dit doen wij via het beschermingsregime 'nee, tenzij'.

Om te komen tot zowel een ontwikkelingsgerichte omgang met de EHS, als tot een betere ruimtelijke bescherming, benoemen wij een aantal instrumenten. Onder voorwaarden worden ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt, waarbij het functioneren van de EHS niet wordt aangetast of zelfs wordt verbeterd. De volgende instrumenten zijn beschikbaar:

- *uitbreiding van geringe omvang bij bestaande functies*. Kleinschalige ontwikkelingen in de EHS zijn mogelijk mits ze aansluiten aan een bestaande andere functie en ze op al verstoord terrein plaats vinden;
- *plussen en minnen / mitigeren*. Het negatieve effect van een ontwikkeling kan met voor natuur positieve ingrepen worden opgeheven zodat er geen sprake is van een significante aantasting van de EHS;
- *herbegrenzing van de EHS*. Bij kleinschalige ontwikkelingen kan het instrument herbegrenzing worden ingezet, mits dit leidt tot een gelijkwaardige of betere kwaliteit van de EHS;
- *saldobenadering*. Toe te passen bij een combinatie van ontwikkelingen die in een gezamenlijk ruimtelijk plan worden opgepakt en die per saldo een meerwaarde voor natuur opleveren.

Het is mogelijk dat ook ontwikkelingen buiten de EHS van invloed zijn op het functioneren van de EHS. Daarbij denken wij aan ontwikkelingen die een versturende invloed hebben, of ontwikkelingen die leiden tot aanpassingen van het watersysteem in de buurt van een verdrogingsgevoelig natuurgebied. Wij vragen de gemeenten als onderdeel van een goede ruimtelijke ordening bij ontwikkelingen in de nabijheid van de EHS te voorkomen dat deze een negatieve invloed hebben op het functioneren van de EHS.

De EHS heeft een belangrijke functie voor de recreatie. Die recreatieve functie willen wij behouden en waar nodig versterken. Dit mag echter niet leiden tot een toenemende versnippering van de EHS. Wij maken daarom binnen het regime "nee, tenzij" een uitzondering voor verblijfs- en dagrecreatieterreinen. Voor ontwikkelingen binnen deze terreinen hoeft alleen gekeken te worden naar actuele natuurwaarden en niet naar potentiële waarden. De bescherming van de EHS richt zich zowel op actuele als potentiële waarden. Deze potentiële waarden worden vooral bepaald door abiotische factoren zoals waterhuishouding en bodemopbouw. De kaders die het rijk stelt voor de bescherming van de EHS (vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) geven aan, dat de bescherming van potentiële waarden in de EHS alleen aan de orde kan zijn, als de gronden daadwerkelijk (mede) voor natuurdoelen zijn bestemd. Dat betekent, dat wij ter plekke van ingesloten functies binnen de EHS alleen de actuele waarden beschermen.

De meest voorkomende andere functies binnen de EHS betreffen recreatie (zowel dag- als verblijfsrecreatie) en landbouw. Wij hechten belang aan goede voorzieningen voor recreatief medegebruik, zoals wandelen en fietsen, mits passend in een duidelijke zonering in relatie tot het functioneren van de EHS. Recreatieve toegangspoorten naar natuurgebieden kunnen op grond van een gebiedsvisie een intensievere inrichting krijgen indien dit intensievere gebruik opweegt tegen de ecologische winst van een goede recreatieve zonering in het achterliggende natuurgebied.

Regulier gebruik van agrarische gronden binnen de EHS is geen activiteit met significante gevolgen en ondervindt geen beperking van het ruimtelijk natuurbeleid. Agrarische bedrijven mogen zich op bestaande bouwpercelen ontwikkelen, vanzelfsprekend binnen de kaders van ons ruimtelijk beleid. Bij uitbreiding van het bouwblok op grond met een agrarische bestemming wordt binnen het 'nee, tenzij'-regime alleen gekeken naar actuele waarden en niet naar de potentiële waarden. Ontwikkelingen op en uitbreiding van agrarische bouwpercelen zijn mogelijk, zolang geen actuele natuurwaarden worden aangetast.

Toelichting

De Ecologische Hoofdstructuur is een robuust netwerk gevormd door bestaande natuurgebieden, nieuwe nog te realiseren natuurgebieden en verbindingszones tussen de natuurgebieden. Enkele beheersgebieden maken ook onderdeel uit van de EHS. Dit zijn landbouwgebieden waar agrarisch natuurbeheer wordt ingezet om een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit, én aan het functioneren van de EHS.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft twee doelen:

1. de rijkdom aan soorten - de biodiversiteit - te behouden en te herstellen. Hiervoor is het noodzakelijk dat natuurgebieden worden uitgebreid, verbeterd, en met elkaar worden verbonden in een samenhangend netwerk. Dit netwerk moet functioneren in ruimte en tijd, waardoor planten en dieren een duurzame, robuuste en klimaatbestendige leefomgeving krijgen;
2. ruimte bieden aan de groeiende behoefte aan rust en ruimte, waardoor inwoners en bezoekers de natuur kunnen beleven en het draagvlak voor natuurbeleid gewaarborgd is.

Binnen de EHS liggen ook beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden. Deze gebieden hebben natuurwaarden die op nationale en/of internationale schaal van groot belang zijn voor de biodiversiteit en hebben daarom ook Rijksbescherming o.b.v. de Natuurbeschermingswet en de nog in ontwikkeling zijnde nieuwe wet Natuurbehoud. Ontwikkelingen in of in de omgeving van beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden moeten worden getoetst aan de voorwaarden van de Rijkswetgeving alvorens de planologische toetsing op basis van de EHS kan plaatsvinden.

Nee, tenzij

We beschermen de EHS via het 'nee, tenzij'- regime. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de kwaliteit van de natuur of het functioneren van de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken. Het Rijk heeft de provincies via het besluit algemene regels ruimtelijke ordening de taak gegeven deze bescherming nader uit te werken. Wij hebben deze bescherming vorm gegeven via een aantal stappen die hieronder zijn toegelicht.

Nieuwe (planologische) ontwikkelingen zijn in principe niet mogelijk binnen de EHS wanneer ze een significant negatief effect hebben op het functioneren van de EHS. De initiatiefnemer van een ontwikkeling moet bij het 'nee, tenzij'- regime de onderbouwing leveren. Om een zorgvuldige beoordeling te kunnen maken zal de initiatiefnemer in een zogenaamd 'nee, tenzij'-onderzoek de effecten van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op de te beschermen, te ontwikkelen en te behouden factoren moeten specificeren. Het gaat daarbij om de 'wezenlijke waarden en kenmerken' van de bij het gebied behorende natuurdoelen en natuurkwaliteit:

1. de bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem waaronder ook begrepen worden de vereiste omgevingsfactoren zoals donkerte, bodem, water en milieu;
2. de robuustheid en de aaneengeslotenheid van de EHS;
3. de aanwezigheid van bijzondere soorten;
4. de verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen.

Een 'nee, tenzij'-onderzoek kan achterwege blijven, indien het een ontwikkeling van geringe omvang betreft bij een bestaande functie. Wij gaan ervan uit dat een dergelijke kleine ontwikkeling niet tot significante gevolgen voor de waarden van de EHS leidt, als in de ruimtelijke onderbouwing wordt aangetoond dat deze ontwikkeling op al verstoord terrein in de onmiddellijke nabijheid van bestaande bebouwing en verharding plaatsvindt. Verder kunnen binnen de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling positieve ingrepen voor natuur meegewogen worden. Het effect van de ontwikkeling leidt dan niet tot significante gevolgen. De positieve ingrepen dienen wel gegarandeerd te worden. Wij noemen dit instrument: 'plussen en minnen'. Een voorbeeld van een 'plus' is het slopen van een in het bos gelegen gebouw of parkeerterrein en dit perceeldeel als natuur te bestemmen.

Als er sprake is van significante aantasting, dan mag de voorgenomen ontwikkeling geen doorgang vinden, tenzij deze voldoet aan enkele randvoorwaarden. Dit tenzij heeft betrekking op ontwikkelingen met redenen van groot openbaar belang. Indien dit aangetoond wordt, er geen reële alternatieven zijn, en de negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt worden, is de ontwikkeling wel mogelijk. De overblijvende effecten moeten dan wel gecompenseerd worden. Aan de compensatie worden nadere eisen gesteld: de compensatie vindt plaats buiten de EHS, in de directe omgeving van de ingreep, in natura (indien absoluut onmogelijk financieel), gelijktijdig en gelijkwaardig (bij hoge waarden met extra factor voor ontwikkelingstijd). Compensatie vindt bij voorkeur plaats binnen de groene contour. Als er sprake is van een significante aantasting, maar niet van groot openbaar belang, bieden twee instrumenten aanvullende mogelijkheden voor ontwikkelingen binnen de EHS:

- herbegrenzing: Bij individuele kleinschalige ontwikkelingen kan het instrument herbegrenzing worden ingezet. Daarbij kan een ruil plaatsvinden tussen EHS waarop de ontwikkeling plaatsvindt en een nabij gelegen perceel buiten de huidige EHS. Herbegrenzing kan alleen plaatsvinden als dit tot een gelijkwaardige of betere kwaliteit voor de EHS leidt;

- saldobenadering: Als een combinatie van ontwikkelingen in een gezamenlijk ruimtelijk plan wordt opgepakt, wat per saldo een meerwaarde voor natuur oplevert, is het instrument saldobenadering beschikbaar.

Voor ontwikkelingen in het kader van het programma Hart van de Heuvelrug geldt een enigszins afwijkende vorm van de saldobenadering, die is gebaseerd op een verevening van rode en groene bestemmingen. De basis hier is dat het programma door het realiseren van ecologische corridors en uitbreiding van kerngebieden in totaliteit leidt tot een kwaliteitsverbetering van de EHS.

Om de toepassing van het 'nee, tenzij'- regime te ondersteunen zal de provincie de informatie over de toetsing en de besproken instrumenten verder ontsluiten via een speciale website. Naast een zogenaamde beslisboom gaan wij signaleringskaarten beschikbaar stellen die kunnen helpen bij de onderzoeken.

Totstandkoming EHS-kaart

De begrenzing van de EHS is aangepast aan zowel de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, als aan de afspraken uit het Akkoord van Utrecht. Hierbij is de oorspronkelijke beleidskaart, die is vastgelegd in de Structuurvisie 2005-2015 (het Streekplan), als basis genomen. Deze kaart omvatte de categorieën bestaande natuur, nieuwe natuur, ecologische verbindingzones en een categorie 'overige EHS', waarmee enkele beheersgebieden en/of zoekgebieden nieuwe natuur werden aangeduid. Ook Natura 2000-gebieden buiten de EHS waren op deze kaart aangegeven. Deze categorieën zijn in de kaart bij de voorliggende PRS opgegaan in het object 'EHS'. Bij deze heroverweging zijn alle EHS-grenzen zoveel mogelijk op logische grenzen gelegd, zoals wegen, en zijn de EHS-grenzen waar nodig aangesloten aan de rode contour. De EHS-vlakken zijn zoveel mogelijk gesloten en alleen enclaves zonder aanwezige natuurwaarden (zoals grote bebouwingsclusters en enkele recreatieterreinen) zijn uit de EHS-begrenzing gehaald. Hierbij is vijf hectare als indicatieve grens gehanteerd. De ecologische verbindingzones die op de oorspronkelijke beleidskaart stonden zijn getoetst aan de vraag of zij van essentieel belang zijn als verbinding tussen kernen natuurgebied om het grote geheel van de EHS goed te laten functioneren. Het gaat dan bijvoorbeeld om beken met oevers en stapstenen. Ook beheersgebieden en kleinere geïsoleerde natuurterreinen zijn beoordeeld op de mate van noodzakelijkheid voor het functioneren van de EHS. De terreinen die niet noodzakelijk zijn voor het functioneren, maken geen onderdeel meer uit van de EHS.

Ook onderdeel van het object 'EHS' zijn nieuwe natuurgebieden. In deze gebieden streeft de provincie naar de omzetting van agrarische grond naar natuurgrond. De provincie en maatschappelijke organisaties hebben in het Akkoord van Utrecht (9 juni 2011) afgesproken dat circa 1.500 hectare nog te realiseren nieuwe natuur onderdeel uit blijft maken van de EHS.

Relatie met recreatie

Recreatie vindt vaak plaats in of in de directe nabijheid van de EHS. Routegebonden activiteiten zoals wandelen en fietsen passen gezoneerd binnen de EHS. Er is een groeiende behoefte aan aantrekkelijke kwalitatief hoogwaardige recreatievoorzieningen. Deze dragen bij aan een positieve beleving van natuur. Daarbij kunnen recreatieve voorzieningen de zonering van EHS-gebieden ondersteunen. Zonering heeft tot doel: verschillende natuurervaringen creëren en kwetsbare natuur ontzien. Goede recreatieve zonering zorgt daarmee voor draagvlak voor natuur en voor natuurkwaliteit.

~~Vanwege het belang van recreatie voor de EHS hebben wij specifiek beleid ontwikkeld voor recreatieterreinen die binnen de EHS liggen. Op verblijfs- en dagrecreatieterreinen die vanwege verwevenheid met natuur binnen de EHS liggen, worden ontwikkelingen alleen getoetst op de actuele waarden en niet op de potentiële waarden, omdat wij ervan uitgaan dat gezien de functie de actuele en potentiële waarden gelijk kunnen worden gesteld. Verder wordt het mogelijk~~ **Wij hebben het mogelijk gemaakt** om een specifieke vorm van saldobenadering voor dag- en verblijfsrecreatie toe te passen, waarvoor de vereiste gebiedsvisie vooral toegespitst moet zijn op de ontwikkelingen voor natuur en recreatie. Om dit te ondersteunen, stellen wij een gebiedsgerichte aanpak voor, waarin partijen uit het gebied gezamenlijk op zoek gaan naar kwaliteitswinst, via bijvoorbeeld uitruil van bestemmingen. Hiermee kan voor dag- en verblijfsrecreatie meer ruimte voor ontwikkeling ontstaan. In het gebied van de Vinkeveense Plassen speelt de samenhang tussen natuur en recreatie vooral bij de legakkers. Wij onderzoeken met het gebied de gevolgen van deze samenhang en de beste aanpak hiervan.

Relatie met landbouw

Het reguliere agrarisch gebruik van agrarische gronden binnen de EHS is geen activiteit met significante gevolgen en ondervindt geen beperking op basis van het ruimtelijk natuurbeleid. ~~Indien wordt voldaan aan de generieke milieuwetgeving, zijn hervestiging (op een bestaande agrarische bedrijfslocatie) en uitbreiding van grondgebonden of intensieve veehouderij binnen de bestaande bouwpercelen en bouwrechten mogelijk. Binnen randvoorwaarden is toepassing van ruimte voor ruimte op de kavel en functieverandering van agrarische en niet-agrarische bedrijfsgebouwen in de EHS toegestaan. Zowel bij ruimte voor ruimte als bij functieverandering van agrarische bedrijfsgebouwen moet ontstening optreden. De algemene ruimtelijke randvoorwaarden voor deze regelingen zijn van toepassing. Binnen de EHS is het belangrijk dat de terugbouw van een woning plaatsvindt op zodanige wijze, dat natuur en landschap zoveel mogelijk worden versterkt. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op agrarische gronden en bedrijven, die afwijken van het normale agrarische gebruik of niet in overeenstemming zijn met de bestaande rechten, moeten worden afgewogen op basis van het 'nee, tenzij'-regime. Het gaat hierbij bijvoorbeeld ook om een uitbreiding van het bouwblok. Bij het 'nee, tenzij'-regime wordt bezien of de nieuwe ontwikkeling gevolgen heeft voor wezenlijke kenmerken en waarden. Als de grond een agrarische bestemming heeft, gaat het alleen om de aanwezige waarden, niet om de potentiële waarden.~~ Nieuwvestiging van agrarische bedrijven in de EHS is niet mogelijk.

Ontwikkelingen in de nabijheid

Het is mogelijk dat bepaalde ontwikkelingen die zich *buiten* de EHS begrenzing afspelen, een significant schadelijk effect hebben op natuurgebieden *binnen* de EHS. Het gaat dan bijvoorbeeld om kleinere gebieden, die door de geringe omvang kwetsbaar zijn voor verstoringen van buitenaf. Er is vaak veel geïnvesteerd om deze elementen aan te leggen en zij spelen een cruciale rol in het verbinden van grotere natuurgebieden. Ook kan het gaan om gebieden die gevoelig zijn voor ingrepen in het hydrologische systeem of voor sterke toename van licht (afname van donkerte), geluid of betreding.

Realisatie

Provinciaal belang	Behouden en ontwikkelen van vitaal en samenhangend stelsel van natuurgebieden.
Provinciale rol	Reguleren, stimuleren
Reguleren (PRV)	Gemeenten nemen in bestemmingsplannen regels op ter bescherming van de ecologische hoofdstructuur (artikel Ecologische Hoofdstructuur).
Stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg: Bij gemeenten aandacht vragen voor voorkomen of aanpassen van ontwikkelingen in nabijheid van de EHS die effecten kunnen hebben op de EHS. - Opstellen signaleringskaarten. - Ontsluiten informatie: website met interactieve beslisboom EHS (omgaan met nee, tenzij) en de (nog op te stellen) signaleringskaarten.
Participeren	Gebiedsgerichte aanpak voor gezamenlijke kwaliteitswinst van natuur en recreatie in de EHS, gericht op het functioneren van dag- en verblijfsrecreatieterreinen in de EHS.

6.5.1.5 Militair oefenterrein met natuurwaarden (toelichtend)

Kaart Natuur; object: Militaire terreinen met natuurwaarden (toelichtend)

In de provincie liggen twee belangrijke militaire oefenterreinen: de Leusderheide en de Vlasakkers. Deze terreinen hebben belangrijke natuurwaarden, mede dankzij het zorgvuldige beheer door het Ministerie van Defensie, dat mede op het behoud van deze natuurwaarden is gericht. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft echter aan, dat deze terreinen geen onderdeel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur. Volgens het rijk verdraagt het militair gebruik zich niet met de status van EHS en het daaraan verbonden beschermingsregime. Zoals ook in de toelichting van het Barro wordt erkend, dragen deze terreinen door hun omvang, ligging en natuurkwaliteit echter wel nadrukkelijk bij aan het functioneren van de EHS. Wij hebben deze terreinen daarom aangeduid als militair oefenterrein met natuurwaarden. De terreinen maken formeel geen onderdeel uit van de EHS, zoals deze in de PRS en in PRV is begrensd. Ter plekke geldt dan ook niet het zogenaamde nee, tenzij-regime. Mocht dat gebruik op termijn beëindigd worden, dan zullen wij beide terreinen alsnog toevoegen aan de EHS.

5.3.2 De herziene tekst van de PRV

Artikel 1.1 Algemene bepalingen

1. Als 'Algemene bepalingen' wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand NL.IMRO.9926.PV1212PRV-VA01 en is verbeeld op de bij deze regeling behorende kaart Provincie Utrecht.
2. In deze regeling en de daarop berustende bepalingen wordt (mede) verstaan onder:
(...)

wezenlijke kenmerken en waarden: ~~voor gebieden met een agrarische bestemming en gebieden waarop een bestemming ten behoeve van verblijfs- en dagrecreatieterrein is gelegd~~ voor ingesloten functies binnen de EHS gaat het om de actuele waarden. Voor gebieden met een andere bestemming ~~natuurbestemming en voor gebieden die mede als natuur zijn bestemd~~ gaat het om de actuele en potentiële waarden, waarbij de potentiële waarden worden gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied.

De wezenlijke waarden en kenmerken van de bij het gebied behorende natuurdoelen en natuurkwaliteit:

- de bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem waaronder ook begrepen worden de vereiste omgevingsfactoren zoals donkerte, bodem, water en milieu;
- de robuustheid en de aaneengeslotenheid van de EHS;
- de aanwezigheid van bijzondere soorten;
- de verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen.

Toelichting artikel 1.1 Algemene bepalingen

Gehele artikel:

Een aantal begrippen dat in deze verordening gehanteerd wordt, verdient verduidelijking om eventuele misinterpretaties te voorkomen. Die begrippen zijn opgenomen in artikel 1.1 en gelden voor het gehele provinciale grondgebied. De omschrijving van de begrippen in artikel 1.1 komt in meerdere hoofdstukken terug.

Tweede lid:

(...)

Wezenlijke waarden en kenmerken: Wezenlijke waarden en kenmerken die bescherming genieten binnen de Ecologische Hoofdstructuur hebben zowel betrekking op actuele als op potentiële waarden. De laatste worden vooral bepaald door waterhuishouding en bodemopbouw. Deze potenties worden niet tot de wezenlijke waarden gerekend op plekken binnen de EHS waar andere functies aanwezig zijn dan natuur. Bij die andere functies kan gedacht worden aan recreatieterreinen, landbouwterreinen (veelal terreinen waar de natuur nog moet worden gerealiseerd), woningen en wegen. Deze beperking (mede gebaseerd op rijksregelgeving) is opgenomen om bestaand gebruik niet onnodig te beperken. Bij gebruiksvormen met een medebestemming natuur, zoals bos met natuurwaarden, dienen de potentiële waarden wel te worden beschermd, omdat hier de beoogde natuurkwaliteit wel moet kunnen worden bereikt .

(...)

Artikel 4.11 Ecologische hoofdstructuur

1. Als 'Ecologische hoofdstructuur' wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Natuur.
2. Een ruimtelijk plan bevat bestemmingen en regels die de wezenlijke kenmerken en waarden beschermen, in stand houden en ontwikkelen.
3. Een ruimtelijk plan bevat geen nieuwe bestemmingen en regels die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan, die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een ~~significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden,~~ tenzij:
  - a. er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële andere mogelijkheden zijn, of de ruimtelijke ontwikkelingen nieuwe bebouwing of terreinverharding binnen omheinde militaire terreinen mogelijk maken;
  - b. negatieve effecten voor de natuur worden zoveel mogelijk beperkt door mitigerende maatregelen en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd door inrichting van nieuwe natuur elders, met dien verstande dat:

- 1 ° compensatie plaatsvindt in natura in de omgeving van de ruimtelijke ingreep;
  - 2 ° het ruimtelijk plan waarin de compensatie wordt geregeld, gelijktijdig wordt vastgesteld met het ruimtelijk plan waarin de aantastende ruimtelijke ingreep mogelijk wordt gemaakt, tenzij verzekerd is dat de compensatie wordt gerealiseerd;
  - 3 ° de compensatie minimaal gelijkwaardig is aan het verlies aan waarden en kenmerken;
  - c. voor zover compensatie in natura niet mogelijk is in de omgeving en elders ook niet mogelijk is, moet de resterende schade financieel worden gecompenseerd.
4. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan en bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden.
5. Gedeputeerde staten kunnen een gebied grenzend aan de 'Ecologische Hoofdstructuur' aanwijzen als 'Ecologische Hoofdstructuur' waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Natuur, wanneer de nieuwe natuur is vastgelegd in een ruimtelijk plan. Wanneer zij een gebied aanwijzen, wijzigen zij gelijktijdig het gebied 'Luchtvaartterrein' waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Verkeer en Vervoer.

Toelichting Artikel 4.11 Ecologische hoofdstructuur

Gehele artikel: Op 1 oktober 2012 is titel 2.10 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) in werking getreden. ~~Titel 2.10 van het Barro bevat regels met betrekking tot de EHS.~~ Dit artikel voldoet gedeeltelijk daaraan. ~~In een partiële herziening van deze verordening worden de overige regels van titel 2.10 van het Barro verwerkt.~~

Tweede lid: Wanneer binnen de Ecologische hoofdstructuur andere functies aanwezig zijn dan natuur (de zogenaamde ingesloten functies) dan worden de potentiële waarden niet tot de wezenlijke waarden gerekend. De bescherming richt zich hier alleen op actuele waarden. Bij gebruiksvormen met een medebestemming natuur, zoals bos met natuurwaarden, dienen de potentiële waarden wel beschermd te worden, omdat hier de beoogde natuurkwaliteit wel moet kunnen worden bereikt. De aanwezige natuurelementen (bijvoorbeeld bos of schraal grasland) dienen een (mede) natuurbestemming te krijgen. Het verdient de voorkeur de ingesloten functies scherp te begrenzen, zodat overal waar daadwerkelijk natuur aanwezig is, deze de volledige bescherming krijgt die deze verdient.

Derde lid: Dit artikellid wordt hierna schematisch weergegeven.

Niet elke ingreep leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Ingrepen die (eventueel nadat inrichtingsmaatregelen zijn genomen) niet de wezenlijke kenmerken en waarden significant aantasten, zijn vanuit dit artikel toegestaan. Dit geldt ook voor uitbreidingen van geringe omvang van al binnen de EHS bestaande functies.

Bij significante aantasting van waarden en kenmerken moet in ieder geval gedacht worden aan:

- de aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit (bijzondere samenhang abiotische en biotische kenmerken, goed ontwikkelde systemen, zoals waardevolle oude boskernen);
- gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS;
- de aanwezigheid van bijzondere soorten;
- de aanwezigheid van essentiële verbindingen (bijvoorbeeld foerageer- en migratieroutes).

De natuurdoelstellingen worden uitgewerkt in het Natuurbeheerplan 2013.

Dit artikellid biedt ook ruimte voor het toepassen van de EHS-saldobenadering. Bij de saldobenadering gaat het om een combinatie van projecten of handelingen die tevens tot doel heeft het functioneren van de EHS op gebiedsniveau per saldo te verbeteren, via het vergroten van de waarden en/of het vergroten van de reële oppervlakte aan natuur. Er moet dus een duidelijke onderlinge samenhang zijn tussen de betreffende plannen, projecten of handelingen. Deze ruimtelijke samenhang wordt verwoord in een gebiedsvisie waaruit deze samenhang blijkt, evenals de wijze waarop de ontwikkelingen worden gerealiseerd en die een schriftelijke waarborg bevat met betrekking tot de realisatie van de combinatie van ruimtelijke ontwikkelingen.

Het programma Hart van de Heuvelrug is gebaseerd op een verevening van rode en groene bestemmingen. De basis hier is dat het programma door het realiseren van ecologische corridors en uitbreiding van kerngebieden in totaliteit leidt tot een kwaliteitsverbetering van de EHS.

Individuele ingrepen zijn onder voorwaarden mogelijk (nee, tenzij). Bij individuele ingrepen gaat het om ontwikkelingen in de EHS op lokaal niveau met een individueel belang en een beperkte invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden van een EHS-gebied. Mitigerende maatregelen zijn bedoeld om de gevolgen van een

ingreep voor natuur en landschap ter plekke van de ingreep te verzachten. Te denken valt aan de bouw van wildviaducten, plaatsing van geluidsschermen en verbeteren van de inrichting (ecologisch, landschappelijk) van en rond het voor de verstorende functie gebruikte terrein. Indien deze maatregelen zeer effectief zijn, is het theoretisch mogelijk dat geen sprake meer is van significante gevolgen. Voor zover mitigerende maatregelen niet volstaan, moeten de gevolgen worden gecompenseerd.

Door toepassing van het derde lid kan de feitelijke begrenzing van de EHS worden gewijzigd. Deze wijzigingen worden periodiek meegenomen in de zogenaamde geconsolideerde versie van deze verordening. Bij de herijking van deze verordening wordt de EHS opnieuw aangewezen en vastgesteld.

Derde lid, sub a: De eisen van aanwezigheid van een groot openbaar belang en de afweging van reële alternatieven gelden niet voor veranderingen in de bebouwing en terreinverharding van omheinde militaire terreinen (artikel 2.10.4 Barro). De nadelige effecten bij dergelijke veranderingen moeten wel worden gecompenseerd.

Derde lid, sub b, onder 2: Verzekerd moet zijn dat de compensatie gerealiseerd wordt. Dit kan geregeld worden via voorwaardelijke bouwmogelijkheden in een ruimtelijk plan. In een voorwaardelijk voorschrift wordt bewerkstelligd dat een omgevingsvergunning voor de ruimtelijke ingreep alleen kan worden verleend indien de benodigde compensatie wordt gerealiseerd. Dit geldt mutatis mutandis voor de omgevingsvergunning waarbij van het bestemmingsplan of de beheersverordening wordt afgeweken met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Burgemeester en Wethouders kunnen pas een zogenaamd “Wabo-afwijkingbesluit” nemen nadat zij van de gemeenteraad een “verklaring van geen bedenkingen” hebben gekregen. Deze verordening richt zich tot de gemeenteraad. De gemeenteraad dient bij de af te geven verklaring van geen bedenkingen de bepaling van dit lid in acht te nemen.

Derde lid, sub d: Voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden is financiële compensatie niet mogelijk.

Vierde lid: Uit onderzoekresultaten moet onder meer blijken of er sprake is van significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden.

Vijfde lid: Door de EHS saldobenadering kan de feitelijke begrenzing van de EHS worden gewijzigd. De saldobenadering maakt het mogelijk dat op de ene plek binnen de EHS kwaliteitsverlies optreedt, als er op andere plakken voldoende kwaliteitswinst tegenover staat. Die winst kan ook bereikt worden door gronden aan de EHS toe te voegen en in te richten. De nieuw te realiseren EHS moet worden verankerd in een ruimtelijk plan. Op gemeentelijk niveau is de nieuwe EHS dan planologisch beschermd. In dit lid wordt geregeld dat gedeputeerde staten bevoegd zijn de nieuw te realiseren EHS aan te wijzen als ‘Ecologische hoofdstructuur’. Door de aanwijzing worden de objecten (kaarten) gewijzigd. Wanneer Gedeputeerde Staten het object van de EHS aanpassen, dan heeft dit direct gevolgen voor het object ‘Luchtvaartterreinen’. Dit object moet gelijktijdig worden gewijzigd.

Artikel 4.12 Groene contour

1. Als ‘Groene contour’ wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Natuur.
2. Een ruimtelijk plan bevat geen bestemmingen en regels die de realisatie van de Groene contour belemmeren.
3. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die rood voor groen ontwikkelingen toestaan, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. de rode en groene ontwikkelingen worden in samenhang ontwikkeld waarbij de hoeveelheid toe te voegen rode ontwikkeling in redelijke verhouding staat tot de hoeveelheid te ontwikkelen nieuwe natuur. De nieuwe natuur wordt gerealiseerd binnen de groene contour;
  - b. de tijdige realisering van de natuur en de duurzame instandhouding daarvan is verzekerd;
  - c. de rode en groene ontwikkelingen leiden per saldo tot een verhoging van de ruimtelijke kwaliteit;
  - d. de omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd;
4. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan. Een beeldkwaliteitsparagraaf maakt onderdeel uit van de ruimtelijke onderbouwing.
5. Gedeputeerde staten kunnen een gebied binnen de ‘Groene contour’ aanwijzen als ‘Ecologische hoofdstructuur’ waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Natuur wanneer de nieuwe natuur is vastgelegd in een ruimtelijk plan.

Toelichting Artikel 4.12 Groene contour

Tweede lid: Binnen de groene contour liggen gebieden die van belang worden geacht voor het functioneren van de EHS, maar niet onder de EHS zelf vallen, omdat er geen financiering met overheidsmiddelen mogelijk is. Binnen deze gebieden kan op vrijwillige basis EHS gerealiseerd worden. Onomkeerbare ingrepen en processen, zoals grootschalige verstedelijking die het realiseren van natuur binnen de groene contour onmogelijk maakt, zijn niet toegestaan. Rode ontwikkelingen kunnen ook in een kernrandzone worden gerealiseerd (zie artikel Kernrandzones). Ontwikkelingen zoals uitbreiding van agrarische bouwblokken en aanleg van recreatievoorzieningen worden hier niet onder onomkeerbare ingrepen begrepen. Reguliere agrarische ontwikkeling op gronden gelegen binnen de groene contour is gewoon mogelijk.

Derde lid: Binnen de groene contour zijn rode ontwikkeling aanvaardbaar als deze bijdragen aan het realiseren van natuurdoelstellingen. Deze natuurdoelstellingen worden uitgewerkt in het Natuurbeheerplan 2013. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de realisatie van natuur met voldoende kwaliteit. Indien de rode ontwikkelingen geen plek kunnen vinden binnen de groene contour, kunnen ze ook in de kernrandzone gerealiseerd worden, onder de voorwaarden zoals opgenomen in artikel Kernrandzone.

Met tijdige realisatie wordt geduid op het gelijktijdig realiseren van rood en groen dan wel het realiseren van groen direct aansluitend op de realisatie van het rood.

Vierde lid: Een beeldkwaliteitsparagraaf bevat in ieder geval een analyse van de bestaande kwaliteiten, een onderbouwing op welke wijze de beoogde ontwikkeling bijdraagt aan die kwaliteiten en op welke wijze dit in de regels van het ruimtelijk plan is verankerd.

Uit de verschillende artikelen van deze verordening volgt dat, voor zover van toepassing:

- de locatie op adequate wijze ontsloten moet zijn. Dit vloeit voort uit ofwel "een goede ruimtelijke ordening" ofwel uit het artikel Mobiliteitstoets;
- bij de begrenzing en de situering van de locatie ook rekening wordt gehouden met de waterbergingsgebieden, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten;
- grote delen van de provincie liggen in overstroombare gebieden van Nederrijn, Lek en het Eemmeer. Door een goed doordachte locatiekeuze en inrichting kunnen de gevolgen van een overstroming aanzienlijk beperkt worden. Bij het bouwen in een overstroombaar gebied wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met overstromingsgevaar en welke maatregelen zijn genomen. Dit vloeit voort uit "een goede ruimtelijke ordening". Met name vitale objecten vragen aandacht. Nadere definiëring van de objecten is te vinden in de Handreiking Overstromingsrobuust inrichten. De Handreiking helpt ook om via het ruimtelijk spoor wonen en werken in gebieden met overstromingsrisico's veiliger te maken.

Vijfde lid: Binnen de groene contour kan op vrijwillige basis EHS gerealiseerd worden. De nieuw te realiseren EHS moet worden verankerd in een ruimtelijk plan. Op gemeentelijk niveau is de nieuwe EHS dan planologisch beschermd. In dit lid wordt geregeld dat gedeputeerde staten ~~de nieuw te realiseren EHS kunnen aanwijzen als 'Ecologische hoofdstructuur'~~ **bevoegd zijn de nieuw te realiseren EHS aan te wijzen als 'Ecologische hoofdstructuur'**. Door de aanwijzing valt de nieuwe te realiseren natuur onder artikel 4.11 Ecologische hoofdstructuur. **Door de aanwijzing worden de objecten (kaarten) gewijzigd.**

6. PRS EN PRV CORRECTIES

6.1 De aanleiding

Dit onderdeel van de herziening betreft het onderwerp technische correcties in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV). Er worden teksten gewijzigd in de PRV.

Onderbouwing

In de algemene bepalingen wordt in de definitie van grondgebonden landbouw een paar woorden geschrapt waardoor de zin beter loopt.

Nu gewerkt wordt met de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013, blijkt dat deze voor het standstill-beginsel voor extensiveringsgebieden in het reconstructiegebied niet helemaal consistent is. Dit beginsel is wel opgenomen in de toelichting, maar niet in de regel. Dit corrigeren we.

De Stillegebieden zijn zowel opgenomen in de PRS en PRV, als in de Provinciale Milieuverordening (PMV). De stillegebieden in al deze documenten moeten dezelfde begrenzing hebben.

De begrenzing van het stillegebied Beverweerd/Rijsenburg wijkt in de PRS en PRV af van de begrenzing in de PMV. Bij 3 van de 4 deelgebieden van het stillegebied is alleen de stille kern aangeduid op de kaart van PRS/PRV, niet de bufferzone daar omheen, die wel is opgenomen in de PMV. Deze bufferzone wordt toegevoegd aan de kaarten van de PRS en de PRV.

Voor het stillegebied Eemland geldt, dat zowel in de PMV als in PRS en PRV er twee 'gaten' in de stille kern van het stillegebied zitten, die volgens de huidige kaart niet tot het stillegebied behoren. Deze stukjes zijn weliswaar geen onderdeel van de stille kern, maar wél van het stillegebied. Zowel de PRS en PRV, als de PMV zullen op dit punt aangepast worden.

6.2 Wat verandert er?

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028:

- *Kaart:* de kaart 'Recreatie', de begrenzing van de stillegebieden Beverweerd/Rijsenburg en Eemland wordt aangepast.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013:

- *Tekst:* Artikel 1.1 Algemene bepalingen, de woorden "de op basis van" worden geschrapt uit de definitie van grondgebonden landbouw.
- *Tekst:* Artikel 4.7 wordt aangepast ten behoeve van het behoud van concentratiegebied glastuinbouw voor de glastuinbouw.
- *Tekst:* Artikel 4.13 Agrarische bedrijven, "stand still"-beginsel in het extensiveringsgebied wat in de toelichting is opgenomen, ook opnemen in het artikel zelf. De toelichting op de tekst wordt ook aangepast.
- *Kaart:* de kaart 'Recreatie', de begrenzing van de stillegebieden Beverweerd/Rijsenburg en Eemland wordt aangepast. Conform de aanpassing aan de stillegebieden wijzigt het object 'Luchtvaartterrein' en buffer luchtvaartterrein (kaart 'verkeer en vervoer').

6.3 De herziene tekst van de PRV

Artikel 1.1 Algemene bepalingen

grondgebonden landbouw: agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt. Het betreft akkerbouw, vollegrondstuinbouw, fruitteelt en boomteelt en rundvee-, paarden-, schapen- of geitenhouderij voor zover bij deze veebedrijven het benodigde ruwvoer (gras, snijmaïs) geheel of vrijwel geheel afkomstig is van ~~de op basis van~~ structureel bij het bedrijf behorende gronden;

Artikel 4.7 Algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing

1. Als 'Algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing' wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Landelijk gebied.
2. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die bij algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing toestaan dat de bedrijfswoning en overige bedrijfsgebouwen een andere bedrijfsmatige functie krijgen, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. het bouwperceel is niet optimaal gesitueerd en uitgerust voor de grondgebonden landbouw of in het geval van een glastuinbouwbedrijf het bouwperceel ligt niet in een concentratiegebied glastuinbouw;
  - b. met uitzondering van de historisch waardevolle of karakteristieke bebouwing of bedrijfswoning wordt de oppervlakte van de overige bedrijfsgebouwen gereduceerd met ten minste 50%, tenzij:
    - 1 ° het gaat om een nieuwe functie die voorziet in een kleinschalige woonzorgvoorziening en er geen nieuwe bebouwing wordt opgericht anders dan ter vervanging van bestaande bebouwing. Nieuwe bebouwing is alleen mogelijk wanneer de nieuwe bebouwing ruimtelijk aanvaardbaar is en deze noodzakelijk is voor een goede zorgverlening;
    - 2 ° het gaat om een nieuwe functie die bijdraagt aan recreatieve belevingsmogelijkheden waaraan in het gebied nadrukkelijk behoefte bestaat;
    - 3 ° het gaat om de hervestiging van één of enkele bedrijven die op hun oorspronkelijke locatie een ruimtelijk obstakel vormen of de kwaliteit van de leefomgeving ernstig aantasten en die op de nieuwe locatie, nabij de kern, goed inpasbaar zijn;
    - 4 ° het gaat om vestiging van bedrijven die vanwege hun werkzaamheden met zwaar rijdend materieel zich voornamelijk richten op het landelijk gebied;
    - 5 ° extra natuur wordt gerealiseerd binnen de Groene contour.
- Afwijking van deze maatvoering is mogelijk mits dit leidt tot verhoging van de ruimtelijke kwaliteit:
  - c. de bestaande cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden worden behouden of versterkt;
  - d. de bedrijfswoning en overige bedrijfsgebouwen liggen niet in een Landbouwwontwikkelingsgebied;
  - e. de omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd.
3. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die bij algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing toestaan dat een woonbestemming wordt gegeven aan de bedrijfswoning en de tot het hoofdgebouw behorende aangebouwde bedrijfsruimte, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. het bouwperceel is niet optimaal gesitueerd en uitgerust voor de grondgebonden landbouw of in het geval van een glastuinbouwbedrijf het bouwperceel ligt niet in een concentratiegebied glastuinbouw;
  - b. de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden behouden of versterkt;
  - c. de omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd;
  - d. een kantoor of bedrijf aan huis is mogelijk indien de omvang van die activiteiten ondergeschikt blijft aan de woonfunctie.
4. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die bij algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing de bouw van één of meerdere nieuwe woningen toestaan, mits voldaan is aan de volgende voorwaarden:
  - a. het bouwperceel is niet optimaal gesitueerd en uitgerust voor de grondgebonden landbouw of in het geval van een glastuinbouwbedrijf het bouwperceel ligt niet in een concentratiegebied glastuinbouw;
  - b. alle bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, tenzij het gaat om historisch waardevolle of karakteristieke bebouwing of bedrijfswoning. De historisch waardevolle of karakteristieke bebouwing krijgt een passende functie die bijdraagt aan dat behoud. Wanneer 1000 m² tot 2500 m² aan bebouwing wordt gesloopt, is de bouw van één nieuwe woning toegestaan. Wanneer 2500 m² tot 4000 m² aan bebouwing wordt gesloopt, is de bouw van twee woningen toegestaan. Wanneer er 4000m² of meer aan bebouwing wordt gesloopt, is de bouw van drie woningen toegestaan. Voor kassen geldt dat er 5000 m² aan bedrijfsbebouwing moet worden gesloopt voor één woning. Afwijking van deze maatvoering is mogelijk mits dit leidt tot verhoging van de ruimtelijke kwaliteit;
  - c. de nieuwe woning wordt gesitueerd binnen de voormalige bouwkegel in samenhang met de te handhaven boerderij of bedrijfswoning en wordt landschappelijk goed ingepast, tenzij situering van de nieuwe woning op een andere locatie in het landelijk gebied leidt tot verhoging van de ruimtelijke kwaliteit;

- d. de omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd.
5. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan.

Toelichting Artikel 4.7 Algehele agrarische bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing

Gehele artikel: Dit artikel heeft betrekking op agrarische bouwpercelen en agrarische gronden. Bij algehele beëindiging of bedrijfsverplaatsing kan het agrarisch bouwperceel een andere functie krijgen. Wanneer het bouwperceel optimaal gesitueerd en uitgerust is voor de grondgebonden landbouw, dan blijft dat perceel in principe behouden voor de agrarische sector. Dit geldt ook voor de bouwpercelen voor glastuinbouw voor zover deze zijn gelegen in 'concentratiegebied glastuinbouw'. Hierbij Bij optimaal gesitueerde bouwpercelen voor de grondgebonden landbouw moet met name worden gedacht aan boerderijen die in het kader van de ruilverkaveling zijn gerealiseerd. De agrarische gronden komen bij voorkeur beschikbaar voor de omliggende agrarische bedrijven. Het beschikbaar blijven voor de landbouw is geen aspect dat kan meewegen voor extra ruimtelijke kwaliteit.

Tweede lid: Dit lid maakt andere bedrijfsmatige functies mogelijk na bedrijfsbeëindiging of –verplaatsing, voor zover de bedrijfswoning en overige bedrijfsgebouwen niet gelegen zijn in een Landbouwontwikkelingsgebied. Hoofregel is dat er ten minste 50% van de overige bedrijfsgebouwen wordt gesloopt. Daar kan in een aantal gevallen van afgeweken worden. Deze gevallen zijn genoemd in lid 2, sub b, 1° tot en met 5°. In de daar genoemde gevallen kan worden volstaan met minder sloop. De oppervlakte te slopen bedrijfsgebouwen dient in redelijke verhouding tot de nieuwe functie te staan: een evenwichtige verhouding tussen de meeropbrengst door het niet te slopen en de bijdrage aan meer kwaliteit. Afwijking van deze maatvoering is mogelijk mits dit leidt tot verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Hierbij kan gedacht worden aan herstel van het omringende landschap, verbetering van recreatiemogelijkheden of verbetering van de waterhuishouding.

Derde lid: Er kan een woonbestemming worden gegeven. Tot het hoofdgebouw behorende, onder hetzelfde dak als de bedrijfswoning aangebouwde bedrijfsruimte (de voormalige deel), mag aan de burgerwoonfunctie worden toegevoegd. In deze situatie is ook splitsing van het gebouw in meerdere wooneenheden aanvaardbaar, mits de eenheid in de bebouwing gehandhaafd blijft. Daarbij moet voorkomen worden dat de woningen op termijn vervangen worden door bijvoorbeeld vrijstaande woningen.

Derde lid, sub d: Een kantoor of bedrijf aan huis is mogelijk binnen de woonbestemming in de bedrijfswoning en de tot het hoofdgebouw behorende aangebouwde bedrijfsruimte. Daarnaast is een kantoor of bedrijf aan huis mogelijk in ten hoogste één ander voormalig bedrijfsgebouw. De omvang van het kantoor of bedrijf moet ondergeschikt blijven aan de woonfunctie.

Vierde lid: Dit lid bevat de Ruimte voor ruimte-regeling en staat de bouw van een nieuwe woning of woningen toe indien bedrijfsbebouwing wordt gesloopt. Doel van de "sloopeis" is niet alleen het verminderen van de bebouwing in het landelijk gebied maar ook het voorkómen dat bebouwing achterblijft die ruimtelijk ongewenst gebruik uitlokt. Een uitzondering op die sloopverplichting is er voor de deel van een voormalige boerderij die zich immers onder één kap met de voormalige bedrijfswoning bevindt. Ook waardevolle historische bebouwing wordt behouden. Behoud van een kleinere schuur in plaats van nieuw op te richten bebouwing is ook mogelijk.

Sloopeis:

- sloop van 1000 m² tot 2500 m² aan bedrijfsbebouwing: bouw van één woning is toegestaan;
- sloop van 2500 m² tot 4000 m² aan bedrijfsbebouwing: bouw van twee woningen is toegestaan;
- sloop van 4000 m² of meer aan bedrijfsbebouwing: bouw van drie woningen is toegestaan.

Voor kassen geldt dat als 5000 m² aan bedrijfsbebouwing wordt gesloopt, dan kan er één woning worden gebouwd.

Afwijking van de genoemde maatvoering is mogelijk als dat leidt tot meer ruimtelijke kwaliteit. Hierbij kan worden gedacht aan:

- herstel van landschapselementen
- versterking van de cultuurhistorische hoofdstructuur (agrarisch cultuurlandschap);
- realisering van extra natuur binnen de Groene contour;
- oplossingen voor de wateropgave;
- realisering van wandel- en recreatiemogelijkheden;
- verbetering van het woonmilieu in een aangrenzende kern;
- sanering van niet-grondgebonden veehouderij uit de nabijheid van een natuurgebied (EHS). Bijvoorbeeld agrarische bedrijven die in een extensiveringsgebied zijn gelegen.

Saldering vanuit meerdere voormalige agrarische bedrijven is mogelijk.

De voorwaarden met betrekking tot de nieuwe woning zijn geregeld in artikel Woningen landelijk gebied. In het kader van de ruimte voor ruimte-regeling is een kantoor of bedrijf aan huis toegestaan wanneer de omvang van die activiteiten ondergeschikt blijven aan de woonfunctie.

Vierde lid, sub c: De nieuwe woning (of woningen) wordt gesitueerd op de voormalige bedrijfskavel. Hiervan kan worden afgeweken als aangetoond wordt dat een andere locatie in het landelijk gebied (bijvoorbeeld in de kernrandzone) aanmerkelijk meer zou bijdragen aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Daarvan is sprake als bijvoorbeeld als realisering van de extra woning op die andere locatie een grote bijdrage levert aan het herstel van de cultuurhistorisch waardevolle bebouwingsstructuur of aan versterking van het landschap.

Vijfde lid: Uit de verschillende artikelen van deze verordening volgt dat, voor zover van toepassing:

- de locatie op adequate wijze ontsloten moet zijn. Dit vloeit voort uit ofwel “een goede ruimtelijke ordening” ofwel uit het artikel Mobiliteitstoets;
- bij de begrenzing en de situering van de locatie ook rekening wordt gehouden met de waterbergingsgebieden, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten;
- grote delen van de provincie liggen in overstroombare gebieden van Nederrijn, Lek en het Eemmeer. Door een goed doordachte locatiekeuze en inrichting kunnen de gevolgen van een overstroming aanzienlijk beperkt worden. Bij het bouwen in een overstroombaar gebied wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met overstromingsgevaar en welke maatregelen zijn genomen. Dit vloeit voort uit “een goede ruimtelijke ordening”. Met name vitale objecten vragen aandacht. Nadere definiëring van de objecten is te vinden in de Handreiking Overstromingsrobuust inrichten. De Handreiking helpt ook om via het ruimtelijk spoor wonen en werken in gebieden met overstromingsrisico's veiliger te maken.

Artikel 4.13 Agrarische bedrijven

1. Als 'Agrarische bedrijven' wordt aangewezen het gebied waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Landbouw. Als 'Reconstructiegebied' wordt aangewezen de gebieden 'Landbouwontwikkelingsgebied', 'Extensiveringsgebied' en 'Verwevingsgebied' waarvan de geometrische plaatsbepaling is vastgelegd in het GML-bestand en is verbeeld op de kaart Reconstructiegebied.
2. Een ruimtelijk plan bevat geen bestemmingen en regels die voorzien in nieuwe agrarische bouwpercelen, tenzij:
  - a. het gaat om verplaatsing van niet-grondgebonden veehouderij vanuit een extensiverings- of verwevingsgebied naar het landbouwontwikkelingsgebied en is gebleken dat hervestiging op een bestaand agrarisch bouwperceel niet mogelijk is;
  - b. het gaat om verplaatsing van grondgebonden landbouw waardoor een verbetering van de landbouwstructuur ontstaat en is gebleken dat hervestiging op een bestaand agrarisch bouwperceel niet mogelijk is.
3. Een ruimtelijk plan bevat geen bestemmingen en regels die voorzien in een omschakeling van grondgebonden agrarisch bedrijf naar niet-grondgebonden veehouderij, tenzij het agrarisch bouwperceel in het landbouwontwikkelingsgebied of het verwevingsgebied ligt.
4. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die voorzien in een maximale oppervlaktemaat van 1,5 hectare bouwperceel ten behoeve van bestaande agrarische bedrijven. Hierbij is per bouwperceel een bedrijfswoning toegestaan en is binnen de agrarische bouwpercelen verbreding van de agrarische activiteiten mogelijk. Van de maximale oppervlaktemaat van 1,5 hectare kan afgeweken worden tot maximaal 2,5 hectare als dit noodzakelijk is voor plaatsing van gebouwen, bouwwerken voor het opwekken van duurzame energie.
5. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die voorzien in uitbreiding van een bestaand agrarisch bouwperceel tot maximaal 2,5 hectare voor bestaande grondgebonden veehouderijen en in een landbouwontwikkelingsgebied ook voor bestaande niet-grondgebonden veehouderijen, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. de uitbreiding is ruimtelijk aanvaardbaar;
  - b. waar de uitbreiding plaatsvindt in waterbeschermingsgebieden, mag het belang van de waterwinning niet aangetast worden;
  - c. voorzien wordt in een goede landschappelijke inpassing;
  - d. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn;

- e. de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting;
  - f. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van de volksgezondheid.
6. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die voorzien in een 30% uitbreiding van een bouwperceel van een bestaande niet-grondgebonden veehouderij in een verwevingsgebied onder de voorwaarde dat de uitbreiding landschappelijk goed inpasbaar is. Indien door de uitbreiding de oppervlaktemaat boven de 1,5 hectare uitkomt, is de uitbreiding toegestaan tot maximaal 2,5 hectare mits ook aan de hierna genoemde voorwaarden onder a., c., d. en e. is voldaan. Een uitbreiding van nog eens 30 % van het bouwperceel is toegestaan tot maximaal 2,5 hectare indien hieraan een ondernemersplan ten grondslag ligt en voldaan is aan de volgende voorwaarden:
- a. waar de uitbreiding plaatsvindt in waterbeschermingsgebieden, mag het belang van waterwinning niet aangetast worden;
  - b. voorzien wordt in een goede landschappelijke inpassing;
  - c. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn;
  - d. de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting;
  - e. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van de volksgezondheid.
7. Een ruimtelijk plan kan geen bestemmingen of regels bevatten die voorzien in uitbreiding van een agrarisch bouwperceel van een bestaande niet-grondgebonden veehouderij in een extensiveringsgebied.
8. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die nevenactiviteiten toestaan, mits voldaan is aan de volgende voorwaarden:
- a. de oppervlakte aan bedrijfsbebouwingen wordt niet vergroot;
  - b. erfinrichting en bedrijfsbebouwing zijn landschappelijk goed inpasbaar;
  - c. omliggende agrarische bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd.
9. De toelichting op een ruimtelijk plan bevat een ruimtelijke onderbouwing waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden is voldaan. Daarnaast bevat de toelichting een onderbouwing die aantoont dat de uitbreiding tot maximaal 2,5 hectare of met maximaal 30% noodzakelijk is voor de voortzetting van het agrarische bedrijf. Indien voorzien wordt in de mogelijkheid van nevenactiviteiten in een omvang van meer dan 300 m², dan bevat de toelichting daarvoor een ruimtelijke onderbouwing. Een beeldkwaliteitsparagraaf maakt onderdeel uit van de ruimtelijke onderbouwing.

Toelichting artikel 4.13 Agrarische bedrijven

(...)

Zevende lid: Voor bestaande niet-grondgebonden veehouderijbedrijven in het extensiveringsgebied geldt een "stand still": er zijn geen doorgroeimogelijkheden. Peildatum is 17 maart 2005, de inwerkingstredingsdatum van het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht Oost.

Zevende Achtste lid: In het gehele landelijk gebied zijn niet-agrarische nevenactiviteiten in bestaande bebouwing mogelijk. Hierbij kan gedacht worden aan zorglandbouw, recreatie kinderopvang, boerderijeducatie, agrarische natuur- en landschapsbeheer en de productie en verkoop van streekproducten. Voor deze activiteiten moet bestaande bebouwing worden gebruikt. Nieuwbouw is alleen mogelijk indien minimaal eenzelfde oppervlakte aan bebouwing wordt afgebroken.

Achtste Negende lid: Een verbetering van de landbouwstructuur wordt onderbouwd aan de hand van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met natuur, landschap, recreatie en infrastructuur.

Een nevenactiviteit is per definitie ondergeschikt aan de agrarische hoofdbestemming. Bij gebruik van een substantiële oppervlakte voor de nevenactiviteit is het noodzakelijk dat de landschappelijke consequenties zorgvuldig worden afgewogen.

Een beeldkwaliteitsparagraaf bevat in ieder geval een analyse van de bestaande kwaliteiten, een onderbouwing op welke wijze de beoogde ontwikkeling bijdraagt aan die kwaliteiten en op welke wijze dit in de regels van het ruimtelijk plan is verankerd.

Op basis van een goede ruimtelijke ordening wordt verwacht dat aangetoond wordt dat geen significante negatieve effecten optreden op de wezenlijke waarden en kenmerken van nabijgelegen natuur.

Uit de verschillende artikelen van deze verordening volgt dat, voor zover van toepassing:

- de locatie op adequate wijze ontsloten moet zijn. Dit vloeit voort uit ofwel "een goede ruimtelijke ordening" ofwel uit het artikel Mobiliteitstoets;

- bij de begrenzing en de situering van de locatie ook rekening wordt gehouden met de waterbergingsgebieden, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten;
- grote delen van de provincie liggen in overstroombare gebieden van Nederrijn, Lek en het Eemmeer. Door een goed doordachte locatiekeuze en inrichting kunnen de gevolgen van een overstroming aanzienlijk beperkt worden. Bij het bouwen in een overstroombaar gebied wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met overstromingsgevaar en welke maatregelen zijn genomen. Dit vloeit voort uit “een goede ruimtelijke ordening”. Met name vitale objecten vragen aandacht. Nadere definiëring van de objecten is te vinden in de Handreiking Overstromingsrobuust inrichten. De Handreiking helpt ook om via het ruimtelijk spoor wonen en werken in gebieden met overstromingsrisico’s veiliger te maken.

Bijlage: Toevoeging aan bijlage planMER

Effecten provinciale ruimtelijke structuurvisie 2013-2028 op natuur – Provincie Utrecht

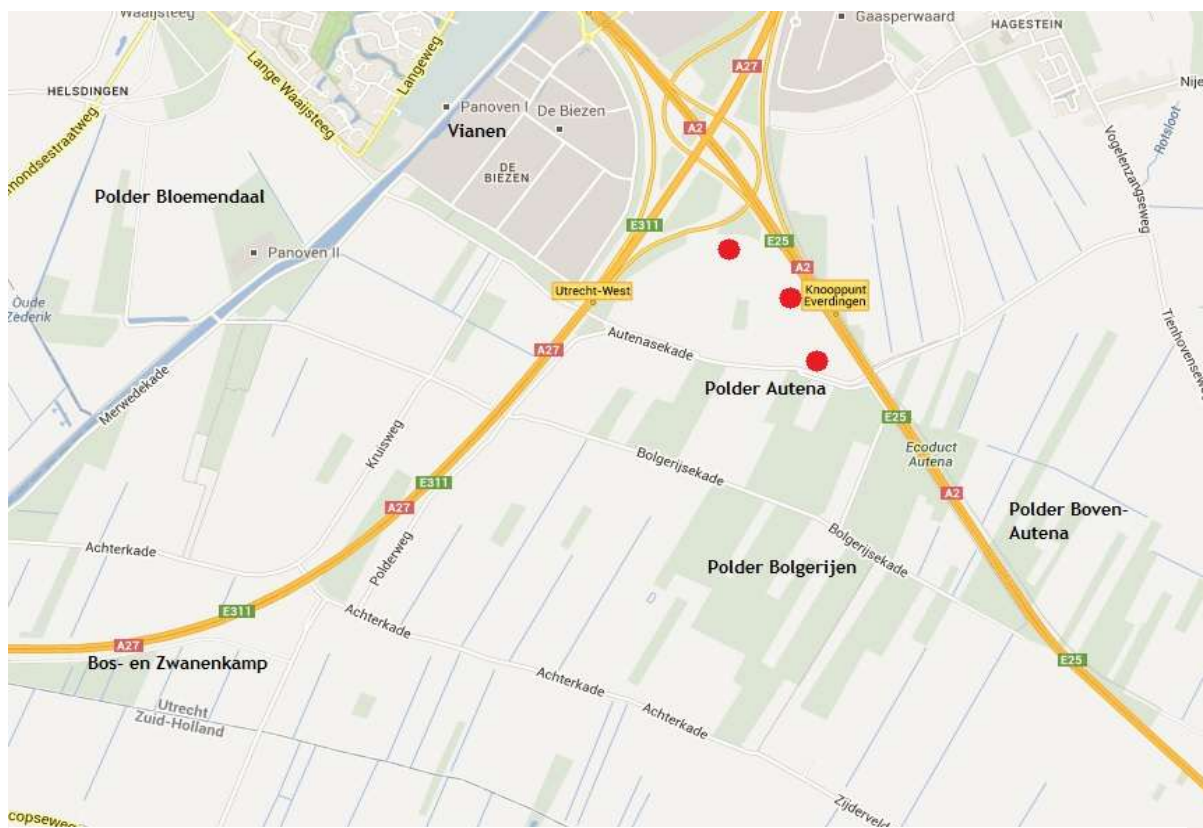
Inleiding

In september 2012 is door ecologisch advies- en projectbureau het rapport "Effecten Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013 – 2028 Op Natuur – Provincie Utrecht" opgeleverd. Deze rapportage is een achtergronddocument bij het PlanMER van de PRS. Het rapport is een resultaat van de beoordeling van de effecten van de beleidsdoelen die genoemd zijn in de PRS op Natura 2000 en Flora- en faunawet. Naast een beschrijving van de effecten, wordt waar mogelijk ook aangegeven wat aandachtspunten en mogelijke vervolgstappen zijn om effecten te verminderen.

In februari 2013 is de PRS vastgesteld. Bij de vaststelling is een nieuwe locatie voor windenergie indicatief opgenomen, namelijk in Polder Autena bij Vianen, welke niet was opgenomen in de ontwerp-structuurvisie. In deze notitie wordt een effecteninschatting gemaakt van de windenergie locatie te Vianen op Natura 2000-gebieden, EHS en Flora- en faunawet. Deze effecten zullen op een gelijke wijze beoordeeld worden als in het eerder genoemde rapport.

Windenergie Polder Autena

De beoogde locatie is gelegen in Polder Autena. Tijdens het schrijven van deze addendum is de locatie en aantallen turbines geografisch nagenoeg bekend. Op onderstaande kaartjes is de locatie van het plangebied en de windturbines weergegeven.

Figuur 1 Locatie windturbines Polder Autena (ronde stippen) (bron: Google Maps)

Algemene effecten windturbines

Windturbines kunnen op verschillende manieren negatieve effecten hebben op natuur. Enerzijds kan de aanleg van windturbines oppervlakteverlies van natuurlijke waarden betekenen. Anderzijds kan de ingebruikname er toe leiden dat vogels en vleermuizen verwond of gedood worden. Van windturbines is bekend dat onder deze soortgroepen slachtoffers kunnen vallen als deze gelegen zijn op belangrijke routes. Mogelijk kan door de aanwezigheid ook visuele verstoring optreden voor o.a. vogels.

Effecten op Natura 2000-gebieden

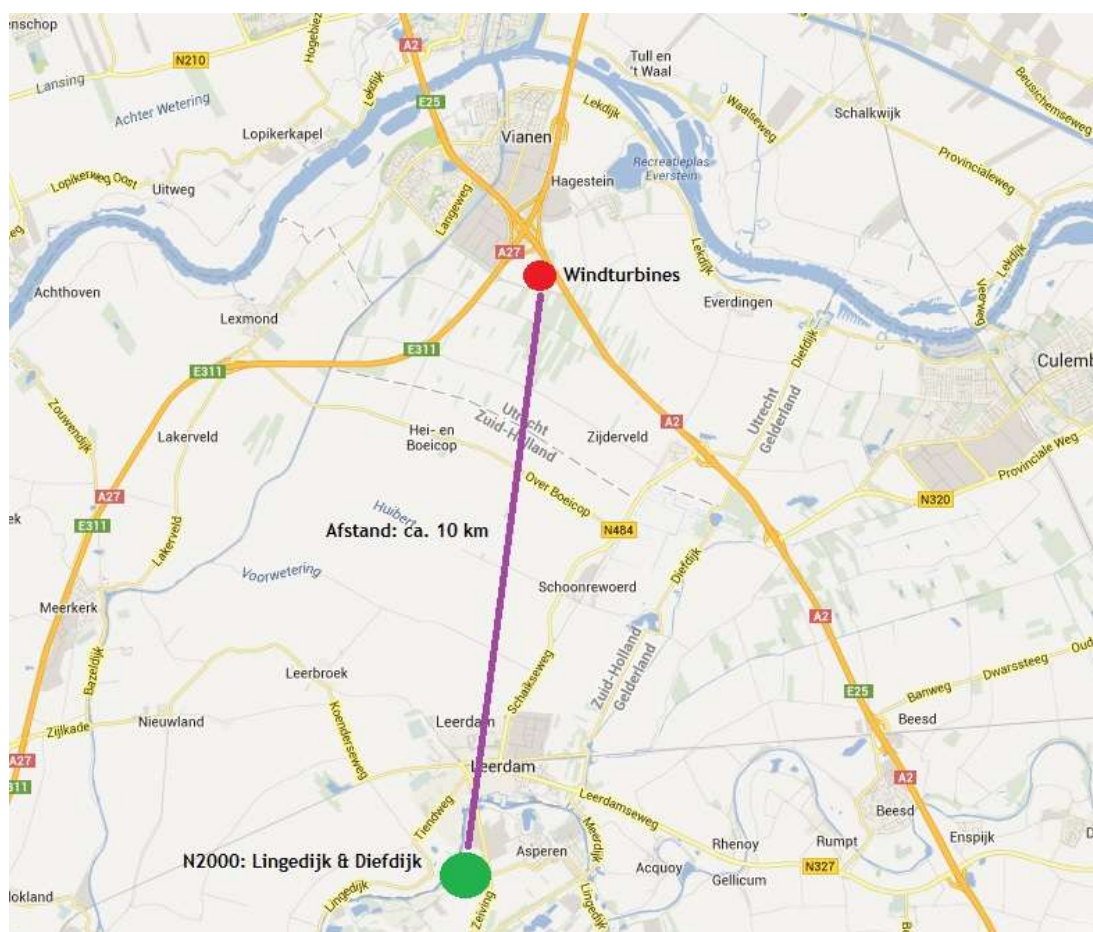
Ieder Natura 2000-gebied heeft eigen natuurwaarden en instandhoudingsdoelstellingen. Voor het beoordelen van de effecten van windenergie-locatie in Polder Autena zijn de N2000-gebieden beoordeeld die binnen een straal van 10 kilometer van het plangebied liggen.

Natura 2000-gebied Lingedijk & Diefdijk

Dit Natura 2000-gebied is gelegen in de provincies Gelderland en Zuid-Holland. De afstand tot het plangebied is circa 10 kilometer.

Natura 2000-waarden

Habitattypen	H6430 Ruigten en zomen (moerasspirea), H7230 Alkalisch laagveen en H91E0 Vochtige alluviale bossen
Habitatsoorten	H1134 bittervoorn, H1145 grote modderkruiper, H1149 kleine modderkruiper en H1166 kamsalamander
Broedvogels	X
Niet-broedvogels	X

Figuur 2 Ligging Lingedijk & Diefdijk en windturbines (bron: Google Maps)

Effecten windturbines

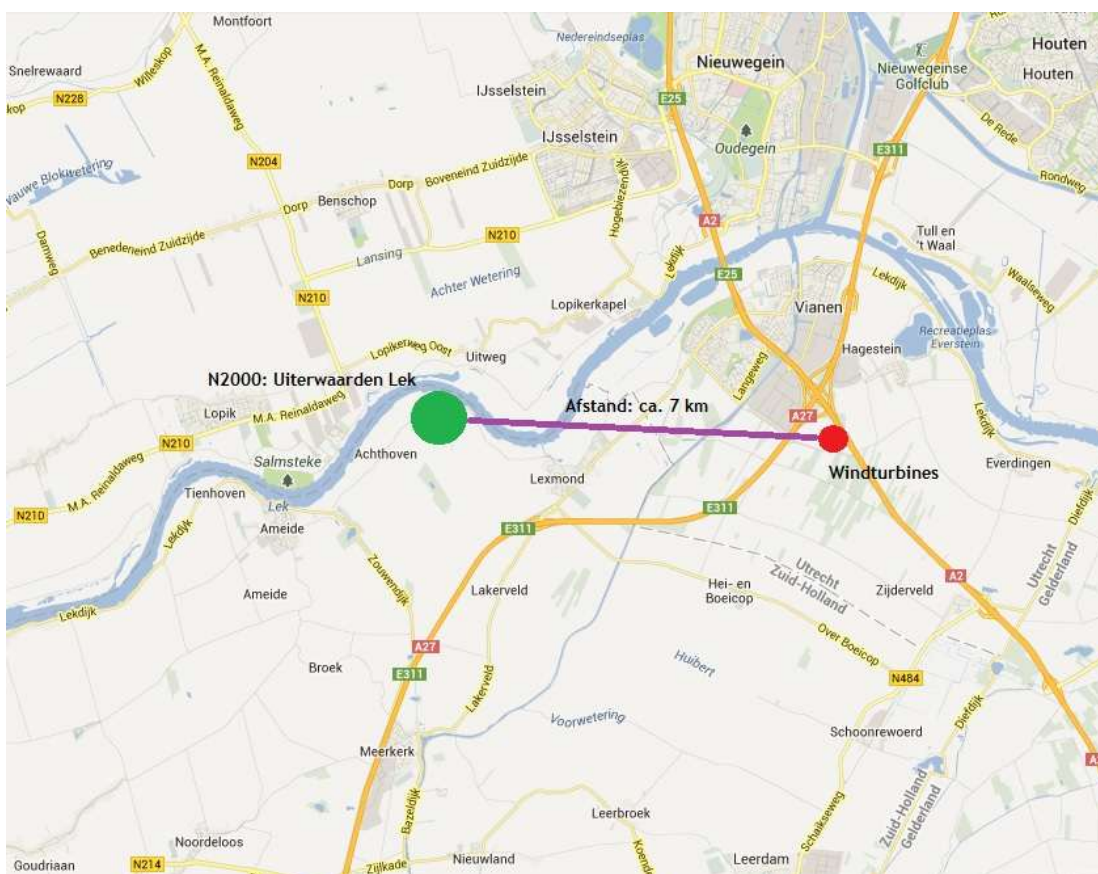
Gezien de afstand van de windturbines tot het Natura 2000-gebied Lingedijk & Diefdijk en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied worden er geen significante effecten verwacht.

Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek

Dit Natura 2000-gebied is gelegen in de provincies Utrecht en Zuid-Holland. De afstand tot het plangebied is circa 7 kilometer.

Natura 2000-waarden

Habitattypen	H3270 Slikke rivieroever, H6120 Stroomdalgraslanden, H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en H6510A Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden (glanshaver)
Habitatsoorten	H1166 kamsalamander
Broedvogels	X
Niet-broedvogels	X

Figuur 3 Ligging Uiterwaarden Lek en windturbines (bron: Google Maps)

Effecten windturbines

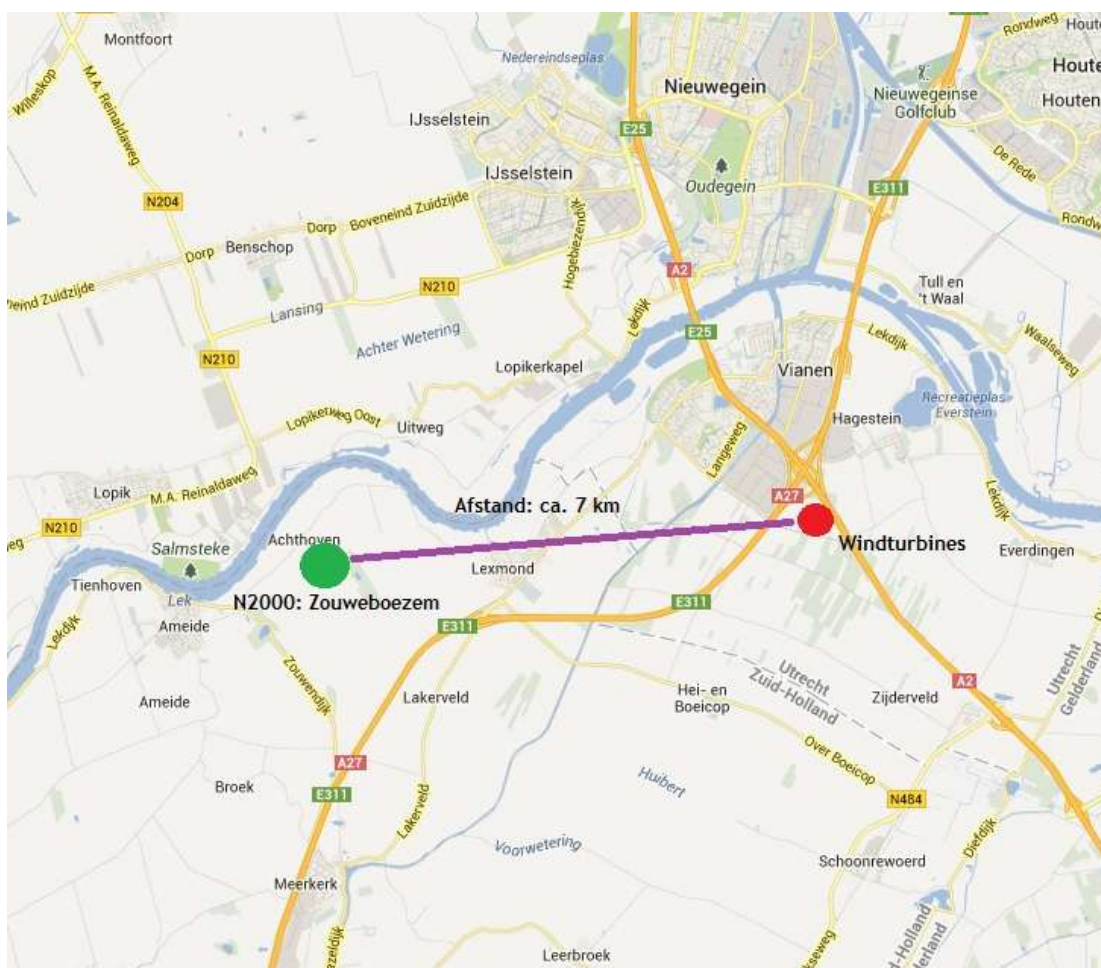
Gezien de afstand van de windturbines tot het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied worden er geen significante effecten verwacht.

Natura 2000-gebied Zouweboezem

Dit Natura 2000-gebied is gelegen in de provincie Zuid-Holland. De afstand tot het plangebied is circa 7 kilometer.

Natura 2000-waarden

Habitattypen	H6410 Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (<i>Molinia caeruleae</i>)
Habitatsoorten	H1134 bittervoorn, H1145 grote modderkruiper, H1149 kleine modderkruiper, H1166 kamsalamander en H4056 platte schijfhoren
Broedvogels	X
Niet-broedvogels	X

Figuur 4 Ligging Zouweboezem en windturbines (bron: Google Maps)

Effecten windturbines

Gezien de afstand van de windturbines tot het Natura 2000-gebied Zouweboezem en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied worden er geen significante effecten verwacht.

Effecten Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De geplande windturbines bevinden zich niet in de EHS, maar in de directe omgeving van het plangebied liggen enkele gebieden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De twee grootste gebieden liggen ten zuiden van het plangebied en zijn Polder Autena (71,0 ha.) en Polder Bolgerijen (155,8 ha.). Daarnaast ligt ten oosten van de A2 Polder Boven-Autena (29,2 ha.).

Provincie Utrecht geeft aan dat deze gebieden vooral interessant zijn vanwege de bijzondere flora en zoogdieren, met name voor ree. Ten behoeve van o.a. reeën is een ecoduct over de A2 gerealiseerd. Stichting Het Utrechts Landschap bevestigt in het rapport "Beheerplan Polders Bolgerijen, Autena, Boven-Autena en De Waai" dat deze gebieden bijzondere flora herbergen. In de EHS-gebieden komen ook verschillende beschermde soorten herpetofauna en vissen voor. Uit onderzoek van Bureau Waardeburg is gebleken dat er in Polder Bolgerijen en Polder Autena in 2010 59 soorten broedvogels aanwezig waren. De provincie heeft het betreffende gebied niet begrensd in haar weidevogelvisie en stelt ook geen subsidie beschikbaar voor het betreffende beheer.

Effecten van Windturbines kan niet volledig uitgesloten worden. Een EHS-toetsing dient nader te bepalen of er aantasting van kwaliteit van kernwaarden zal plaatsvinden. Wanneer blijkt dat er aantasting van kwaliteiten van kernwaarden plaats zal vinden, zijn maatregelen (bijv. compensatie) noodzakelijk. Maatregelen die mogelijk genomen kunnen worden om doden en verwonden van vogels te voorkomen zijn onder andere een strategische plaatsing van de windturbines of aanpassing van inwerkingstelling. Bij een EHS-toetsing dient er niet alleen gekeken te worden naar de effecten van de windturbines zelf, maar ook naar de effecten van de aanleg van de windturbines.

Figuur 5 EHS omgeving plangebied. Plangebied in rood. (bron: provincie Utrecht)

Effecten Flora- en faunawet

In en rond het plangebied komen verschillende beschermde soorten voor. Het is aan te raden zo vroeg mogelijk in het project onderzoek te verrichten naar het voorkomen van beschermde soorten en bepalen welke effecten op deze soorten zullen plaatsvinden bij de aanleg van de windturbines en inwerkingstelling. Afhankelijk van de effecten is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig en dienen mitigerende of compenserende maatregelen genomen te worden. Beschermde soorten waarvan bekend is die voorkomen in en rond het plangebied zijn o.a. heikikker, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn en platte schijfhoren. Verder zijn kamsalamander, rugstreeppad en ringslang wellicht ook aanwezig. Daarnaast zijn alle vogels gedurende de voortplantingsperiode beschermd en zijn van enkele vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd.

Conclusie

Hieronder is doormiddel van een tabel aangegeven of door de voorgenomen activiteiten significant negatieve effecten worden verwacht. De effecten worden weergegeven volgens de stoplicht-methode. De betekenis van de kleuren worden onder de tabel toegelicht.

Onderwerp	Effect
N2000-gebied Lingedijk & Diefdijk	
N2000-gebied Uiterwaarden Lek	
N2000-gebied Zouweboezem	
EHS Polder Autena, Polder Bolgerijen, Polder Boven-Autena	
Flora- en faunawet	

	Significant negatieve effecten zijn niet te verwachten.
	Significant negatieve effecten kunnen op voorhand niet worden uitgesloten.
	Significant (mogelijk sterk) negatieve effecten kunnen op voorhand niet worden uitgesloten.
	Significant negatieve effecten zijn waarschijnlijk.

Invloed windturbine locatie Vianen op stiltegebied Hei- en Boeicop.

Inleiding

In de herziening van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013 – 2028 is een locatie voor windenergie in Vianen opgenomen, die in de structuurvisie slechts indicatief was opgenomen. Deze locatie bevindt zich op een afstand van minder dan 2 km van het stiltegebied Hei- en Boeicop. In dit memorandum worden de effecten van het geluid van de windturbines op de akoestische kwaliteit van het stiltegebied indicatief beschouwd.

De beoogde locatie is gelegen in Polder Autena. Op onderstaand kaartje is de geschatte locatie van de windturbines weergegeven (de locatie is geografisch nagenoeg bekend). Ook het stiltegebied is opgenomen. De kortste afstand tussen de windturbines en het stiltegebied bedraagt circa 1750 m.

Figuur 6 Locatie windturbines Polder Autena (rode stippen) en stiltegebied Hei- en Boeicop.

Richtwaarde geluid stiltegebied

Ter bescherming van de akoestische kwaliteit van de stiltegebieden is in de Provinciale Milieuverordening Utrecht 2013 (verder PMV) een richtwaarde voor geluid opgenomen. Met deze richtwaarde moet rekening worden gehouden bij het nemen van diverse besluiten, waaronder het vaststellen van een structuurvisie.

De richtwaarde betreft het 24-uursgemiddelde geluidsniveau ($L_{Aeq,24h}$) op een hoogte van 1,5 m en bedraagt 35 dB(A). De beoordelingspositie is bij een geluidsbron buiten het stiltegebied, zoals in dit geval, gelegen op 50 m binnen de grens van het stiltegebied.

Te verwachten geluidsniveau vanwege de windturbines

Het geluid dat door windturbines wordt geproduceerd is afhankelijk van diverse factoren, waaronder de ashoogte, het type en de windsnelheid. Op grond van de nu beschikbare gegevens kan een indicatieve schatting van het te verwachten geluidsniveau worden gemaakt. Hiervoor is gebruik gemaakt van een vergelijking met het akoestische onderzoek dat is verricht voor windturbinepark Zuidlob, waar windturbines met een vergelijkbare ashoogte zijn opgesteld.

De westelijke lijnopstelling van Zuidlob bevindt zich op circa 750 m van de grens van het nabijgelegen stiltegebied Horsterwold. In de planMER en ten behoeve van de omgevingsvergunning is het geluid onderzocht. Op basis hiervan zijn in de omgevingsvergunning voor het windturbinepark zijn uurgemiddelde geluidsniveaus van 37 dB(A) tot 39 dB(A) opgenomen bij windsnelheden tot 5 m/s op 10 m hoogte.

Dit is 2 dB tot 4 dB hoger dan de streefwaarde volgens de PMV. In dit geval is de afstand ruim twee keer zo groot. Bij een verdubbeling van de afstand neemt het geluidsniveau van een geluidsbron met tenminste 6 dB af. Dit betekent dat naar verwachting aan de streefwaarde van 35 dB(A) kan worden voldaan, mogelijk met uitzondering van hoge windsnelheden. Dan is er echter ook veel natuurlijk achtergrondgeluid, waardoor de windturbines ook bij grotere geluidsproductie door harde wind niet hoorbaar zullen zijn in het stiltegebied.

Conclusie

De drie geplande windturbines zullen geen bedreiging vormen voor de akoestische kwaliteit van het stiltegebied Hei- en Boeicop.